

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet

Diplomski studij hrvatski jezik i književnost i njemački jezik i književnost

Nikola Tufekčić

Metodički pristup filmu *Život je lijep*, Roberta Benignija

Diplomski rad

Mentorica: prof. dr. sc. Ana Pintarić
Sumentorica: doc. dr. sc. Vesna Bjedov

Osijek, 2014.

Sažetak

Ovim se radom ukazuje na moguće metodičke pristupe u izvedbi nastave filma, ali i na konkretne metodičke postupke u izvedbi dvosatne nastavne interpretacije filma *Život je lijep*.

U radu se navode, analiziraju i opisuju filmskometodički pristupi koji se koriste u nastavi filma te se daju primjeri filmskih djela pri čijoj se interpretaciji u nastavi mogu primijeniti opisani filmskometodički pristupi. Ovaj rad nastoji izdvojiti, razmotriti i ukazati na umjetničke vrijednosti filma *Život je lijep* te ih u opisanoj nastavnoj situaciji filmskometodičkim pristupom ispravno prenijeti učenicima. Opširan ustroj nastavnog sata prikazat će se u središnjem dijelu rada prikazom nastavnih koraka koji se odvijaju tijekom interpretacije filma *Život je lijep*. U poglavlju *Metodički model filmskodidaktičkoga pristupa filmu Život je lijep* kronološkim će se redom nastavne etape povezati u nastavni sat obrade filma te će se opisati metodički postupci, nastavne metode, nastavni oblici, nastavna sredstva i pomagala koja se mogu koristiti tijekom nastavnog dvosata.

Poseban je naglasak u ovom rada stavljen na konkretnu dvosatnu nastavnu situaciju i filmskometodički pristup koji je za taj nastavni sat odabran, a manje na samu teoriju o filmskoj umjetnosti i televiziji zbog širokog opsega te tematike.

Ključne riječi: filmskometodički pristup, film, interpretacija filma, metodički postupak

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Metodički pristupi u nastavi filma	2
2.1. Filmskodidaktički pristup	2
2.2. Filmskopovijesni pristup	3
2.3. Filmskoproizvodni pristup.....	3
2.4. Filmskoodgojni pristup.....	4
2.5. Filmskoobrazovni pristup	4
2.6. Filmskoporedbeni pristupi.....	5
2.6.1. Filmsko-književni pristup	5
2.6.2. Filmsko-likovni pristup.....	6
2.6.3. Filmsko-glazbeni pristup	6
2.6.5. Filmsko-lingvistički pristup	7
2.6.4. Filmsko-kazališni pristup.....	8
2.6.6. Ostali poredbeni pristupi.....	8
3. Primjena filmskodidaktičkog pristupa u interpretaciji filma Život je lijep	8
4. Kritički osvrt na umjetničke vrijednosti i poruke filma Život je lijep.....	10
5. Metodički model filmskodidaktičkoga pristupa filmu Život je lijep	12
5.1.1. Motivacija	12
5.1.2. Najava filma.....	14
5.1.3. Upute za gledanje i rad	15
5.1.4. Pripremni radovi	16
5.2. Prikazivanje djela	17
5.3. Iznošenje doživljaja	18
5.4. Istraživanje.....	21
5.5. Sažimanje i uopćavanje	28
5.6. Dopunski rad.....	31
6. Zaključak.....	32

7. Literatura	33
8. Izvori	34
9. Prilozi	35
Prilog 1	35
Prilog 2	36
Prilog 3	37

1. Uvod

Osnovna je tema ovoga rada organizacija nastave filma *Život je lijep*, obrada bitnih estetskih vrijednosti filma te interpretacija tih vrijednosti filmskodidaktičkim pristupom i stručnom metodologijom. O ovoj su metodičkoj problematici u nastavi medijske kulture najviše pisali: Stjepko Težak, Dubravka Težak, Zvonimir Diklić, Ana Pintarić, Ante Peterlić, Krešimir Mikić, Rasima Kajić, Dragutin Rosandić i drugi. Za pisanje rada korištene su knjige i znanstveni članci spomenutih autora te dostupni mrežni izvori koji se bave tom tematikom.

Najveće zasluge za rad na tom području zasigurno pripadaju hrvatskom jezikoslovcu i metodičaru Stjepku Težaku, koji svojim brojnim i sveobuhvatnim radovima nastoji nastavnika što bolje pripremiti za nastavu filma. On u svom kapitalnom djelu *Metodika nastave filma* na području medijske kulture nastoji studente, ali i nastavnike hrvatskog jezika, što bolje upoznati s teorijom filma, s nastavom filma, s načinom kako metodički organizirati sat filmske kulture te s pripremom za što stručniju analizu filmskog djela.

U prvom dijelu rada navest će se vrste metodičkih pristupa koje Stjepko Težak iznosi u *Metodici nastave filma* te će se ti pristupi i detaljno analizirati. Pojasnit će se svrha, cilj i karakteristike metodičkih pristupa u nastavi filma te priložiti određeni broj primjera filmskih djela koje je moguće metodičkim pristupom analizirati i u nastavi razraditi.

U drugom dijelu rada nastojat će se sažeto i dublje proniknuti u umjetničke vrijednosti filma *Život je lijep* koje treba istaknuti i jasno naglasiti tijekom interpretacije filma te obrazložiti razlog zbog kojeg je film zastupljen u nastavi medijske kulture. Nakon toga iznijet će se razlozi zbog kojih se odlučilo za konkretan metodički pristup pri razradi filma.

U trećem i središnjem dijelu prikazat će se opširan ustroj nastavnog sata pomoću nastavnih koraka koji se odvijaju u nastavi medijske kulture. Nadalje će se navesti metodički postupci, sustav i oblici koji se mogu koristiti pri interpretaciji filma. Osim toga, iznijet će se i drugi mogući postupci kao alternativni izbor te savjeti koji mogu koristiti pri interpretaciji filma *Život je lijep*.

U zaključnom će dijelu rada biti prikazana saznanja do kojih se došlo tijekom istraživanja i pisanja rada, a u prilogu će biti priloženi nastavni zadatci za sat u obliku nastavnih listića koji se koriste tijekom interpretacije filma *Život je lijep*.

2. Metodički pristupi u nastavi filma

Težak (2002.) definira metodičke pristupe kojima se koriste nastavnici u nastavi filma, da bi što suvislije i jednostavnije učenicima prenijeli filmske spoznaje, kao gledišta kojima se ulazi u spoznaju filmskog diskursa i svih relevantnih elemenata te vrijednosti filmskoga djela. Pri tome nudi mogućnost zamjene sintagme metodički pristup drugom sintagmom *metodičko* ili *didaktičko polazište*.

„Pristup je *prilaz; put, ulazak*. U nastavnoj problematici te značenjske tančine dopuštaju prihvaćanje metodičkoga pristupa u smislu: put do pojedinačnih filmskih spoznaja. Polazište je *mjesto s kojega se polazi, polazna točka*. U nastavi filma to može biti: razgovor o filmu uopće, o autoru filma, o glumcima ili o temi, čitanje književnoga predloška (ulomka romana, scenarija, knjige snimanja), filmske kritike, gledanje filmskoga ulomka i drugo. Tako shvaćene razlike između dviju navedenih bliskoznačnica upućuju i na to spomenuto razlikovanje u nastavnom procesu: pristup - *put kojim se stiže do ostvarenja nastavnih zadataka; polazište – početna točka od koje se kreće na tom putu.*“ (Težak, 2002.:67.)

Dok u prvom izdanju Težak (1990.) pri podjeli metodičkih polazišta, uzima u obzir i dob učenika, ovisno o tome radi li se o predškolskom razvojnom stupnju djeteta, ranim razredima ili starijim razredima osnovne ili srednje škole, u novom izdanju Težak (2002.) iznosi raznovrsne metodičke pristupe (ideološkopragmatički, ideološkokritički, kulturološkokritički), ali primarnu pozornost sa stajališta filmskog medija pridaje filmološkim pristupima, stoga će se u daljnjim potpoglavljima govoriti o podjeli i obilježjima filmoloških pristupa.

2.1. Filmskodidaktički pristup

Filmskodidaktičkim pristupom nastoji se učenike nastavnom komunikacijom upoznati s temeljnim i stručnim znanjem o filmu.

Težak (1990.) navodi da se ovim pristupom učenicima medijske kulture prenose općenite, a ujedno i najbitnije informacije i karakteristike te sastavnice filma, a to su: funkcije filma, filmske vrste, filmski izrazi, filmska terminologija, filmska struktura, bit filma, razne specifičnosti, način vrednovanja filmskih djela i druge spoznaje kojima bi se učenici pripremili za svakodnevni susret s filmskom umjetnošću.

Osim cjelovitog filma i filmskih elemenata, koji su glavni predmet proučavanja, Težak (2002.) u primjeru organizacije nastavnog procesa uvrštava i literarne komponente filmskoga djela u filmskodidaktičko polazište (tema, ideja, fabula, likovi, mjesto radnje, vrijeme radnje,

likovi, kompozicija i slično) te navodi da se analizom navedenih komponenti stječe filmska kultura i sposobnost kritičkog pogleda na film, koji su potrebni za razumijevanje samog filmskog djela.

Težak (2002.) iznosi primjere organizacije nastavnog procesa s filmskodidaktičkim pristupom i specifične komponente na koje se treba usredotočiti pri analizi određenog filma: *Pravda* Ante Babaje (glumac dvojnik, fotografija u stvarnoj veličini, dvostruka ekspozicija i crna pozadina, maska, ubrzano i usporeno kretanje, izrezivanje fotograma, unatražno kretanje, mehaničke naprave), *Djeca* Gorana Paskaljevića (stvaralačka montaža, stvaranje novoga filmskoga djela od isječaka iz tuđih filmova), *Western Union* Fritza Langa (dramaturška funkcija realističnoga dekora), *Zabriskie Point* Michelangela Antonionija (dekor kao središnji element u interpretaciji filma), *Vlakom prema jugu* Petra Krelje (usporedba projekcije tonskoga zapisa i odgovarajućega filmskoga odsječka), *Mor* Snježane Tribuson (dramaturška funkcija zvučne klasike) i *Mariška band* Petra Krelje (srodnost dokumentarnoga filma s književnim esejem).

2.2. Filmskopovijesni pristup

Ovim se pristupom nastoji učenike upoznati i pojasniti im se sama povijest te razvoj nastanka filmske umjetnosti. Osim povijesnog aspekta, film se sagledava i u svim ostalim bitnim aspektima umjetničke pojavnosti kao što su društveno, političko, ekonomsko, tehnološko, recepcijsko, estetsko i neko drugo gledište. Dijakronijskom analizom navode se i proučavaju različita razdoblja relevantna za razvoj filmske umjetnosti (nijemi film, film noir, francuski novi val, talijanski neorealizam i drugi pravci) te vrhunci svjetske kinematografije. Moguće je izuzeti filmsko ostvarenje iz sukcesivnog obrasca analize te ga promatrati u razdoblju u kojem je nastalo, odnosno u određenom umjetničkom razdoblju ili pokretu te ga usporediti s filmovima drugih pokreta ili nacionalnih kinematografija tog vremena. Takvo tumačenje najbliže je sinkronijskoj analizi u nastavi književnosti.

Kao reprezentativni primjer obrade filmskog djela filmskopovijesnim pristupom, Težak (2002.) navodi pregled i upoznavanje s poviješću nijeme filmske komedije interpretacijom Chaplinova filma *Cirkus*.

2.3. Filmskoproizvodni pristup

Učenike je potrebno aktivnije uključiti u nastavu medijske kulture, a jedan je od najzanimljivijih načina motiviranja učenika stvaranje filmskoga uratka, ali i sudjelovanje u filmskim radionicama, filmskim skupinama, debatnim skupinama ili kinoklubovima.

Srž i sama svrha filmskoproduktivnog pristupa nije samo poticanje filmskoga stvaralaštva kod učenika nego i buđenje zanimanja učenika za filmskom umjetnošću, ali i književnošću jer su te dvije umjetnosti nerijetko nerazdvojne.

2.4. Filmskoobrazovni pristup

Prednost se pridaje doživljajnoj recepciji filma i odgojnim zadaćama.

„U središte promatranja postavljaju se odgojni sadržaji, opći odgojno-obrazovni ciljevi, a u nešto pojačanoj mjeri i filmskokomunikacijski: zapažanjem osnovnih sastavnica filma (slika u pokretu, boja, riječ, glazba), razlikovanjem osnovnih rodova (igrani, dokumentarni, animirani film), uspoređivanjem sa srodnim umjetnostima (filmska bajka i literarna bajka, slika u filmu i u slikarstvu).“ (Težak, 1990.:74.)

Težak (2002.) određuje bitne teme koje se provlače u razradi filma ovim pristupom: drugi i ja, pojedinac i društvo, sloboda i odgovornost, odnosi među spolovima, ekologija, rad, ljubav, vjera, domovina i slično te navodi sljedeće primjere: *Čarobni zvuci* (skromnost i oholost, snaga istinske umjetnosti), *Igra* (snošljivost među ljudima) Dušana Vukotića i *Muzikalno prase* Zlatka Grgića (odnos prema duhovnim vrijednostima, licemjerje).

2.5. Filmskoobrazovni pristup

Glavni je zadatak ovoga pristupa povezati filmsko djelo sa srodnim nastavnim područjem s kojim se nalazi u korelaciji i na taj način dati prednost naobrazbenim zadaćama. Tim je pristupom film sredstvo, odnosno izvor od kojeg se polazi k usvajanju drugih znanja (druge cjeline nastave hrvatskog jezika ili drugi nastavni predmeti) koji su samo u određenoj korelaciji s filmom jer filmsko djelo u tom pristupu ima sekundarnu funkciju od koje se samo polazi i kao umjetničko djelo nije samo sebi nastavna svrha.

Težak (2002.) razumljivo i kreativno uspostavlja korelaciju između medijske kulture, odnosno nastave filma i nastavnog područja književnosti te nastavnih područja zemljopisa, likovne umjetnosti, glazbene umjetnosti, prirode, tehničke kulture te tako daje jasan oblik takvog nastavnog sata. U filmu *Prometni znaci-ulični junaci* Dragutina Vunaka jasno je određena naobrazbena zadaća koja se odnosi na usvajanje prometnih znakova i pravila, a filmska vrijednost i kompleksnost stavljena je u drugi plan te tako film poprima namjensku karakteristiku. Film postaje ishodište povezivanja s drugim nastavnim područjima i cjelinama. Filmskoobrazovni pristup u nastavi filma najbliži je korelacijsko-integracijskom sustavu u nastavi književnosti i jezika jer poprima obilježja povezivanja raznih nastavnih cjelina, ali i međupredmetnih područja.

2.6. Filmskoporedbeni pristupi

Budući da je film složeno umjetničko djelo u kojem se povezuju i pojavljuju elementi drugih umjetnosti kao što su slika, glazba, riječi i drugo, postoji potreba za metodičkom usporedbom filmske umjetnosti sa srodnim umjetnostima da bi se upravo tim povezivanjem pomoglo učenikovom lakšem razumijevanju i vrednovanju novih spoznaja.

Bjedov (2006.) navodi da se korelacijski pristup, što je primjenjivo i na filmskoporedbeni pristup, temelji na uspoređivanju sadržaja koji djeluju kao zasebne tvorevine, ali se među njima otkriva različitost ili pak sličnost.

„Ako na primjer, u obradi filma spominjemo boje koje se pojavljuju u filmu ili koju smo glazbu prepoznali, tada govorimo o povezivanju – korelaciji filmske, likovne i glazbene umjetnosti.“ (Bjedov, 2006.:126.)

2.6.1. Filmsko-književni pristup

Nastava filma povezuje se s nastavom književnosti pri čemu su podjednako zastupljene i filmske i književne sastavnice koje se razrađuju tijekom nastavnoga sata.

Kako Težak (2002.) navodi, interpretacija se usmjerava na najbitnije, najkarakterističnije elemente filmskoga i književnoga djela da bi se uspjele obuhvatiti sve brojne sadržajne, strukturne i estetske sastavnice (tema, mjesto, vrijeme, fabula, stilske figure, vrsta, motivi, forma i druge). Nadalje navodi da se filmsko-književni pristup ne zasniva samo na razradi adaptacija književnih djela nego je moguće uključiti i književna djela napisana prema filmskom djelu u nastavu filma. Iako je pristup usmjeren na zadatke nastave književnosti i na postavljene književnoobrazovne ciljeve, nije na odmet ponoviti i utvrditi filmsko pojmovlje kojim se koristilo tijekom nastavnoga procesa.

Težak (2002.) spominje sljedeće primjere organizacije nastave filma, koji u središtu nastavnog procesa imaju književnoobrazovne zadatke i jasno istaknute najsPECIFIČNIJE sastavnice koje je bitno razraditi: *Breza* (usporedba pripovijetke, scenarija i knjige snimanja), *Svoga tijela/tela gospodar* Slavka Kolara, Branka Gavella i Fedora Hanžekovića (odnos autora književnog djela prema njegovu prijenosu na pozornicu i ekran), *Pravda* Vladana Desnice i Ante Babaje (filmska adaptacija literarnog djela), *Dnevnik maloga Perice* Vjekoslava Majera (žanrovski i komparativni pristup u knjizi), usporedba Lovrakovih junaka s junacima filma *Družba Pere Kvržice* i *Vlak u snijegu*.

2.6.2. Filmsko-likovni pristup

U središtu se nastavnoga procesa nalazi film koji je posredno ili neposredno povezan s likovnom umjetnošću.

Igrani filmovi o likovnoj umjetnosti poželjni su za prikazivanje i produbljivanje učenikove filmsko-likovne kulture jer se njima učenici ne upoznaju samo sa strukturom filma i njegovim vrijednostima nego se na taj način uočavaju i povijesne činjenice te umjetnička, odnosno likovna vrijednost.

Najpoznatiji filmovi o umjetnicima slikarstva koji su stekli i veliku filmsku reputaciju jesu: *Žudnja za životom* (film o Vincentu van Goghu), *Goyini duhovi* (film Miloša Formana), *Frida* (film o meksičkoj predstavnici nadrealizma), *Djevojka s bisernom naušnicom* (film o Johannesu Vermeeru), *Pollock* (film o Jacksonu Pollocku, američkom predstavniku apstraktnog ekspresionizma), *Život s Picassom* (film s Anthonyjem Hopkinsom u glavnoj ulozi) i drugi.

Film može sadržavati kvalitetne likovne elemente ukomponirane u film montažom, kadroviranjem, perspektivom, rakursima, bojom, osvjetljenjem ili nekom drugom bitnom filmsko-likovnom sastavnicom. Taj prisutni likovni element može se analizirati i pri tome se tražiti njegov dublji smisao tijekom nastave filma.

Među najpoznatije redatelje čija su najbolja filmska ostvarenja prožeta i stilom pravog likovnoga umjetnika, ubrajaju se: Sergej Eisenstein (*Oklopnjača Potemkin*), Luis Bunuel (*Zlatno doba*, *Viridiana*, *Šimun iz pustinje*), Salvador Dali (*Andaluzijski pas*), Jean Renoir (*Pravila igre*, *Rijeka*), Orson Welles (*Građanin Kane*), Akira Kurosawa (*Ikiru*, *Rashomon*), Federico Fellini (*Život je lijep*, *Cabirijine noći*, *8 i pol tjedana*), Ingmar Bergman (*Divlje jagode*, *Persona*, *Fanny i Alexander*), Jean-Luc Godard (*Do posljednjeg daha*, *Alphaville*), Andrej Tarkovski (*Stalker*, *Solaris*), Krzysztof Kieslowski (*Tri boje*), Andrej Jodorowski (*El Topo*, *Sveta Gora*), Terrence Malick (*Tanka crvena linija*, *Drvo života*), David Lynch (*Plavi baršun*, *Eraserhead*) i mnogi drugi.

Dostupni su i dokumentarni filmovi o skoro svim danas poznatim likovnim umjetnicima koji se ne bi trebali ispuštati iz vida kada se govori o filmsko-likovnom pristupu u nastavi filma, a preporučljivo ih je, prema Težaku (2002.), prikazivati uz pomoć nastavnika likovne kulture ili nastavnika hrvatskoga jezika s određenom likovnom naobrazbom.

2.6.3. Filmsko-glazbeni pristup

Ciljevi filmsko-glazbenog pristupa podjednaki su prethodnom filmsko-likovnom

pristupu te se filmska djela s obzirom na to mogu razvrstati na: igrane filmove o glazbenicima, na dokumentarne filmove o glazbenicima ili o razdobljima u glazbi i pojavama, na mjuzikle te igrane filmove koji se zbog glazbe kao jedne od neizostavnih i važnih sastavnica mogu iskoristiti u nastavi filma.

Igrani filmovi o glazbenicima, odnosno biografski filmovi koji su stekli svjetsku slavu i na taj način postali kulturni jesu: *Amadeus* (film Miloša Formana o Wolfgangu Amadeusu Mozartu), *Hod po rubu* (film o Johnnyju Cashu), *Braća blues* (film o američkoj blues skupini), *Doors* (film Olivera Stonea o pjevaču Doorsa Jimu Morrisonu), *Pijanist* (Film Romana Polanskog o pijanistu Wladyslawu Szpilmanu za vrijeme njemačke okupacije Poljske) i drugi poznati filmovi.

Mjuzikli i rock opere: *Kosa* (film Miloša Formana o procvatu hipi pokreta u Americi), *Moulin Rouge* (film o poznatom pariškom kabaretu), *Purpurna kiša* (film o američkom pjevaču Princeu), *Fantom iz opere* i mnogi drugi.

Težak (2002.) navodi konkretne primjere razrade glazbenih sastavnica filmsko-glazbenim pristupom u nastavi filma na primjeru ovih filmova: *Tko pjeva zlo ne misli* Kreše Golika (glazba u filmu, dramaturške funkcije glazbe u filmu), *Mariška band* Petra Krelje (glazba) te *Muzikalno prase* Zlatka Grgića (operna glazba u crtanom filmu).

2.6.4. Filmsko-lingvistički pristup

Riječ je bitna sastavnica filmskoga djela, bila ona izgovorena ili napisana, stoga treba uživati ravnopravnu pažnju kao i sve ostale sastavnice filma. Filmski scenarij ovisan je o riječi te je i zato podložan analizi i interpretaciji u nastavi filma.

Težak (2002.) tvrdi da se ne proučavaju govorna obilježja filmskog djela samo u zvučnim filmovima nego i u nijemim filmovima upravo zbog jezičnih elemenata koji se pojavljuju u filmu u obliku naslova, tekstova među kadrovima, obavijesti o mjestu i vremenu i komentara. Najzanimljivija filmska djela, koja se mogu razraditi filmsko-lingvističkim pristupom, najčešće su ona koja su obilježena dijalektalnom raznovrsnošću, različitim funkcionalnim jezičnim stilovima te ona u kojima dolazi do suprostavljanja likova iz različitih govornih sredina.

Težak (2002.) navodi nekoliko filmova koji omogućuju filmsko-lingvistički pristup, primjerice: *Vlakom prema jugu* Petra Krelje (negativna kritika o jeziku filma), *Život sa stricem* Krste Papića (dijalekt u filmu u odnosu na jezik romana *Okvir za mržnju* Ivana Aralice), *Tko pjeva zlo ne misli* Kreše Golika (zagrebačka kajkavska riječ) i *Kajkavski dijalozi*

u Kerstnerovim djelima, njihova autentičnost i dramaturška funkcija.

2.6.5. Filmsko-kazališni pristup

Film i kazalište su po mnogim umjetničkim obilježjima srodne umjetnosti, stoga se mogu tako i promatrati. Težak (2002.) navodi kako se filmska i kazališna umjetnost međusobno upotpunjuju i utječu jedna na drugu, ali i da postoje velike razlike (scenografija, vrijeme radnje, montaža i slično) koje mogu biti predmet analize u nastavi filma. Nadalje navodi da je najveći problem u organizaciji prikazivanja filmskoga djela i odlaska u kazalište nedostatak školskih sati, ali i da je poželjno iskoristiti aktualne kazališne predstave koje se odigravaju za vrijeme trajanja školske godine kako bi se u nastavi filma mogle iskoristiti za usporedbu s filmskim djelom.

Primjeri koje Težak (2002.) iznosi jesu: *Kiklop* Ranka Marinkovića (fabula, kompozicija, likovi u filmu i kazalištu, usporedba s romanom), *Svoga tela gospodar* kao filmska i kazališna predstava (fabula, likovi, dijalog, atmosfera, odnos filma i kazališne izvedbe prema pripovijetki).

2.6.6. Ostali poredbeni pristupi

Težak (2002.) iznosi sljedeće moguće poredbene pristupe u nastavi filma:

- filmsko-radijski pristup
- filmsko-televizijski pristup
- filmsko-stripovski pristup.

Težak (2002.) navodi i primjer višestrukog pristupanja interpretaciji na temelju Golikova filma *Tko pjeva zlo ne misli*: usporedba Majerove novele i Golikova filma, usporedba Golikova filma i istoimenog mjuzikla u zagrebačkoj *Komediji*, vrstovna pripadnost filma, glazba u filmu i govorna karakterizacija likova u filmu.

3. Primjena filmskodidaktičkog pristupa u interpretaciji filma *Život je lijep*

Za metodičku interpretaciju i analizu filma *Život je lijep* u ovome je radu odabran filmskodidaktički pristup jer se drži prikladnim u spoznavanju različitih motrišta koje film otvara. Posebnost je ovoga pristupa što uobziruje općedogodne nastavne zadaće, ali i filmske sastavnice, odnosno filmska izražajna sredstva. Ta sveobuhvatnost omogućit će pristupanje filmu kao umjetnički vrijednomu ostvarenju s naglašenim odgojno-obrazovnim porukama.

„Ako je svrha nastavnog procesa zapažanje i prosudba svih njegovih važnijih sastavnica, istraživanje može teći ovim slijedom: određivanje teme, mjesta i vremena, filmske vrste,

prosudba fabule, analiza likova (etička, socijalna, psihološka, govorna karakterizacija, glumačko ostvarenje), prosudba idejne potke, obilježja žanra, karakteristike režije, funkcija kamere, rasvjeta i boja, zvuk: riječ, šumovi, glazba i montaža.“ (Težak, 2002.:120.)

Filmskodidaktički pristup odabranim zadacima omogućuje interpretativno-analitičko promatranje i istraživanje sljedećih filmskih sastavnica filma *Život je lijep*:

- Mjesto i vrijeme radnje u filmu – Gdje se odvija radnja filmske priče? Opisivanje mjesta radnje u filmu. Može li se vrijeme radnje saznati i iz slijeda događaja u filmu?
- Žanrovska pripadnost filma – Kojem filmskom žanru pripada ovaj film? Tragikomedija i komedija kao filmski žanr. Povezanost humorističnih i tragičnih karakteristika filma. Je li snimljen stvaran ili izmišljen događaj?
- Scenografija u filmu – Funkcija dekora u filmu. Scenografija kao bitan element u interpretaciji filma. Različit utjecaj scenografije na ugođaj i atmosferu filma. Dioba filma na dijelove pomoću jasne promjene scenografije.
- Analiza likova – Ostvarivanje humorističnoga tona glumom i razgovorom likova. Guidove osobine i njegova volja kao pokretač radnje. Glumački stil Roberta Benignija. Odnosi među likovima kao nositeljima radnje. Razvijanje osjećaja, zastupanje određenih stavova prema nekim ljudskim osobinama. Psihološka i govorna karakterizacija Guida i Dore.
- Glazba u filmu – Uloga glazbe u filmskom pripovijedanju. Ostvarivanje ugođaja glazbom u filmu. Glazba kao poveznica među razdvojenim likovima. Glazba kao opreka nasilju i ratu.
- Ideja filma – Prepoznavanje glavne idejne potke u filmu. Ideja kao povod snimanju filma. Nada i hrabrost kao bitne ljudske osobine. Žrtva koja se može dati za dobrobit drugih. Snaga ljubavi u životu.
- Fabula filma – Redoslijed događanja u filmskoj priči. Postupci glavnih likova u djelu. Razumijevanje događaja u filmu i mogućnost prisjećanja i prepričavanja filmske radnje.
- Autor filma – Upoznavanje s likom i djelom Roberta Benignija. Razvijanje filmskog nazora i ljubavi prema gledanju filmskih djela. Bitne informacije o filmskom djelu.
- Scenarij filma – Duhovit i kreativan scenarij kao temelj originalnome filmu. Razgovor likova u prvom i drugom dijelu filma. Razgovor Guida i Dore kao romantično i emocionalno ostvarenje ugođaja u filmu. Monolog glavnog lika. Simbolika pitalica u filmu.

- Prizori u filmu – Izdvajanje najupečatljivijih prizora u filmu. Analiza najsmješnijih i najtužnijih prizora u filmskom djelu. Prepoznavanje humorističnih elemenata u filmu.

Težak (2002.) obrazlaže da se redosljed interpretacije filmskih sastavnica ne mora dosljedno pratiti te su moguća i odstupanja od takvog redosljeda ako se, primjerice, tijekom iznošenja doživljaja utvrdi da filmski likovi ili žanrovska pripadnost učenicima najviše zaokupljaju pozornost, istraživački dio sata može upravo započeti razradom tih filmskih sastavnica.

4. Kritički osvrt na umjetničke vrijednosti i poruke filma *Život je lijep*

Život je lijep dirljivo je i tragično filmsko djelo. Filmska se priča ne temelji na stvarnim događajima, ali je radnja smještena u stvarno povijesno razdoblje. Iako je od vremena Drugog svjetskog rata prošlo više od šezdeset godina, ovaj je film, na sasvim osobit i posve drukčiji, nekonvencionalan način, pomogao vratiti tužno sjećanje na sva stradanja i probleme koje rat sa sobom donosi.

Roberto Benigni, redatelj, scenarist i glavni glumac filma, osvojio je 1998. godine tri *Oscara* na dodjeli najprestižnije filmske nagrade u kategorijama: najbolji strani film, najbolja filmska glazba i najbolji glavni glumac. Film je nemoguće smjestiti u jedan žanr zbog svoje karakteristične žanrovske slojevitosti, ali je najčešće opisan kao tragikomedija, drama ili ljubavna drama.

Postoji mnogo razloga zbog kojih ovo filmsko djelo uživa visoku filmsku reputaciju pa je uvršteno i u program nastave filma kako bi se učenike upoznalo s filmskim i moralnim vrijednostima, ali i odgojnim porukama koje ovo filmsko djelo sadrži. *Život je lijep* ne odlikuju skupi filmski efekti i skupa scenografija te brza izmjena kadrova, jednostavno nije riječ o *blockbusteru* koji u današnje vrijeme sve više preuzima vodeću ulogu u svjetskoj kinematografiji. Iako je nekolicina kritičara osudila takav način prikazivanja holokausta i života u koncentracijskim logorima, nazvavši ga šokantnim tvrdeći da nitko ne smije ismijavati i poigravati se s ozbiljnim ljudskim nesrećama kao što su ove, ipak je konačna ocjena i percepcija filma potpuno drukčija, odnosno pozitivna. U sam je film scenarijem i međusobnim odnosom likova utkana puno veća moralna poruka i poanta koju pojedini filmski kritičari, kao što su Paul Tatara, Rob Gonsalves, Tom Dawson, Jonathan Romney i drugi¹, ne žele priznati niti prihvatiti. U filmu se ne omalovažavaju niti parodiraju stradanja iz Drugog svjetskog rata, holokausta te njegovih žrtava, što filmu pripisuju pojedini kritičari, niti je to u

¹ Više o filmskim osvrtima navedenih kritičara pogledati na mrežnim adresama koje su navedene u literaturi rada na stranici 33.

bilo kojem trenutku prikazano u filmu. Strahote i ubojstva koja su se događala nisu izričito vizualno prikazana u prizorima filma, nego se posredno o njima gledatelj informira. Djeca koja su ranije dopremljena u logor nestaju, prikazuje se određeni broj staraca i žena koji se odvodi u plinske komore, spominju se ubojstva i smaknuća, ali sve to diskretno kako bi film ostao prikladan za dječju publiku te kako bi se prenijela jedna sasvim druga poruka ljubavi i ljudske hrabrosti.

Stvarnost nimalo ne pruža mogućnost ispunjenja dječjih potreba pa se svi događaji pretvaraju u dječju igru te se tako na komičan i nekonvencionalan način proživljava ratno zatočeništvo. Iako određeni filmovi nisu konkretno snimani za djecu, primjećuje Dubravka Težak (1990.), oni zbog velike dinamike u filmu, velikog obrata, obilja akcije, načina kojim se najznačajnijom dječjom aktivnošću, igrom, postaju i film za djecu, a to ujedno vrijedi i za ovo filmsko djelo.

Ono što glavni lik odlikuje ljudska je snaga i vjera koja ga ne napušta niti u najtežem trenutku kada se nađe sa sinom u logoru jer je osobnost i duša ono što se čovjeku nikada ne može oduzeti. Ni onda ne gubi svoj ljudski ponos i nadu, već pronalazi snagu kojom bi na jedinstven način spasio ponajprije sina, a zatim i cijelu obitelj. Tanka je granica između smiješnih i romantičnih prizora nasuprot prizorima koji su obilježeni dubokom ljudskom tugom kojom je na određen način opisan stvaran svijet koji se odvija u filmu, a humorom se pokušava prebroditi takva bezizlazna situacija te stvoriti nekakav bolji, makar u tom trenutku bolji i ljepši svijet. Humor je u službi oružja, simbol obrane i preživljavanja, pokazatelj da čovjeku nije slomljen duh i u najtežim trenucima opstanka.

Jedna je od bitnih osobina koje glavni lik posjeduje samouvjerenost i izrazita hrabrost. U njegovom životu ne postoji niti jedan trenutak niti jedna situacija u kojoj bi izgubio svoj ponos i samouvjerenje. Bez posustajanja, on u životu kroči zacrtanim pravcem kojim nastoji ostvariti sve zamišljene ciljeve te niti u jednom trenutku ne dovodi u pitanje ostvarivost tih ciljeva.

Osim navedenih vrlina glavnog lika, kao što su hrabrost, snaga, nada, vjera, humor i druge, u filmu je vidljiva i prisutna najveća ljudska vrлина, a to je polaganje života za drugu osobu, odnosno samožrtvovanje, što upravo čini glavni junak ovog filma. Bez razmišljanja i ikakve nedoumice, on stavlja svoj život na kocku da bi zaštitio članove obitelji koji su se zajedno s njim našli u opasnosti te na kraju i pogiba, postaje žrtva nerazumnih i nehumanih zločinaca, ali pri tome postaje mučenik i poklanja najveći ljudski dar za drugoga, a to je život. Osim što štiti život svoga sina, glavni lik štiti i njegovu nevinost. On shvaća nedjela koja mu čine vođe

koncentracijskog logora, ali radije čuva njegov pozitivan pogled na svijet. Njegov je sin izložen istim nedjelima, ali glavni lik svoj optimističan pogled nameće i svome sinu iako ga on već posjeduje. Odlučuje sačuvati nevinost u sebi i drugima jer osjeća nepravdu i unatoč svemu odbija postati ogorčen zbog svih ljudskih nepravdi.

Prvi dio filma, koji se odnosi na radnju do odlaska u koncentracijski logor, prožet je posebnim romantičnim i sanjarskim ugođajem. Za to je najviše zaslužan odličan i kreativan scenarij ispunjen raznim zagonetkama, šaljivim dosjetkama, romantičnim ljubavnim osvajanjima, stoga je i zaslužio nominaciju za najbolji strani film 1998. godine na dodjeli *Oscara*. Svi susreti zaljubljenih likova, njihovi razgovori, govor tijela, okruženje u kojem se nalaze, ljubavnička osvajanja, sve to prožeto je romantičnom atmosferom, daleko od ikakvih ljudskih nesreća i stradanja. Upravo je to glavna poruka i poanta ovoga filma da ljubav pobjeđuje sve i da u svakom zlu ima i dobroga.

5. Metodički model filmskodidaktičkoga pristupa filmu *Život je lijep*

U ovome će se poglavlju opisati mogućnost filmskodidaktičkoga pristupa filmu *Život je lijep*. Metodički će se model izložiti u nastavnim etapama, ustrojbenim sastavnicama nastavne jedinice. To znači da će se opisati mogućnost motiviranja učenika za gledanje filma. Uvodni dio sata podijeljen je u četiri nastavne etape kako bi se pregledno, jasno i sustavno pratio te lakše rasuđivao nastavni ustroj uvodnoga dijela sata i metodičkih postupaka rada. Četiri nastavne etape koje koncipiraju uvodni dio sata jesu motivacija, najava filma, upute za gledanje i rad te pripremni radovi.

5.1.1. Motivacija

Da bi se što uspješnije pobudilo zanimanje učenika za gledanje i interpretaciju filma, nužno je pripremiti upečatljivu i snažnu motivaciju koja bi održala koncentraciju učenika ne samo za vrijeme gledanja filma nego i za vrijeme cijelog nastavnog dvosata.

„Nadahnuo primijenjeni motivacijski postupak može pokrenuti učenikovu volju za radom uopće, za ponuđenim sadržajem, za odabranim načinom komuniciranja i metodičkim putem. Nastavnik će spretnim razgovorom ili obaviješću potaknuti cijeli razred na pažljivo gledanje filma te potaknuti zanimanje za raspravu, za rješavanje zadataka, za otkrivanje novih činjenica, za stjecanje novih spoznaja o filmu.“ (Težak, 2002.:112.)

Budući da film prikazuje fiktivan događaj smješten u stvarno povijesno razdoblje, motivacija bi se mogla odnositi i na samo povijesno razdoblje. Pitanja i zadatci u motivaciji mogu se odnositi na povijesno razdoblje Drugog svjetskog rata ili na događaje i osobe vezane za to

razdoblje (teme stradanja, poznate osobe, holokaust) te se mogu preispitati i uvidjeti učenikova opća saznanja ili pojedinosti koje obilježavaju tu tematiku. Mogući su različiti motivacijski metodički postupci koji mogu poslužiti u predočenju povijesnih činjenica i pojmova u zadatke, primjerice, grozd, literarni kviz, literarni rebus i drugi slični postupci.

Također, moguće je učenike motivirati metodom razgovora tako što će se diskutirati o filmovima ili književnim djelima s tematikom Drugog svjetskog rata prije projekcije filma *Život je lijep* u sklopu motivacijskog postupka. Nakon gledanja filma *Život je lijep* učenici bi se prisjetili motivacijskog zadatka te bi pokušali usporediti ta dva filma, odgledani film i film o kojem su razgovarali. Mogući filmovi ili romani o kojima bi se moglo razgovarati u slučaju da ih se učenici sami ne sjete bili bi *Schindlerova lista*, *Dječak u prugastoj pidžami*, *Pijanist*, *Dnevnik Anne Frank* (film ili dnevnik) te druga djela iste tematike.

Pitalice i poznate narodne zagonetke kao motivacijski zadatak, također su prikladne u uvodnom nastavnom koraku jer se u cijelom filmu provlači motiv pitalice, a kasnije u filmu postaje i simbol nebitnoga nasuprot bitnomu, odnosno životu. Primjeri pitalica koji se mogu uvrstiti u ovom zadatku jesu: što ga više ima, to se manje vidi (mrak), daj mi hrane, živjet ću, daj mi vode, umrijet ću (vatra), uvijek dolazi, a nikada ne stigne (sutra) i druge slične pitalice. Za ovaj nastavni filmski dvosat odabran je zadatak² koji stvara efekt iznenađenja kod učenika nakon gledanja filma jer su nastavak i svršetak filma neočekivani. *Čitanje s predviđanjem* metodički je postupak kojim se iznenađenje i znatiželja, kao glavni pokretački motivi, mogu potaknuti i učenicima pokazati kako prvotna očekivanja mogu biti daleko od realnog ostvaraja. Nije moguće predvidjeti svaki učenikov odgovor u obliku nastavka priče koju će sam osmisliti, ali se opisanim uvodnim prizorima, koji ne daju naslutiti poteškoće i tragediju koja će pogoditi filmske likove, naslućuje kako će se nastavak filmske priče kretati sličnim scenarijem, stoga se upravo u ostvarivanju tog metodičkoga postupka prožima niz motiva koji pokreću i potiču učenike na gledanje filmskog djela i rad tijekom nastavnog sata. Posebice su naglašeni, osim već spomenutog motiva radosnog iznenađenja, kako ga Težak (2002.) naziva, motiv gladi za doživljajem, što je vidljivo učenikovom nestrpljivom željom za gledanjem filmskog djela. Motive stvaranja filmske priče i težnje za istinom posebno treba naglasiti jer upravo oni pomažu pri ostvarivanju upečatljive motivacije koja će se održati i nakon prikazivanja filma te tijekom interpretacije.

„Ima ugodnih i neugodnih iznenađenja. Ugodno iznenađenje može biti veoma snažan motiv za učenje ili bar aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu. No iznenađenje kao poticaj treba

² Vidjeti motivacijski zadatak na 35. stranici ovoga rada.

više tražiti na razini metodičkih postupaka, izbora filmova i određivanja nastavnofilmskih zadataka.“ (Težak, 2002.:113.)

Na početku nastavnoga sata podijelit će se nastavni zadatak prije samoga gledanja filma i učenicima pojasniti način rješavanja zadatka, ali će učenici rješenja pročitati tek nakon filmske projekcije te usporediti učenička očekivanja i ono što se zaista dogodilo u filmskoj priči. Učenici će raditi individualno pri rješavanju zadatka kako bi svaki učenik mogao iskazati vlastite kreativne mogućnosti i sposobnost predviđanja.

Čitajući naslov i uvodni tekst u kojem je opisana uvodna radnja, učenik pokušava u prvom stupcu tablice pretpostaviti što će se u nastavku filma dogoditi kako bi se na taj način potaknula učenikova kreativnost i maštovitost. U drugom stupcu tablice učenik navodi što ga je navelo na takav nastavak priče, odnosno kakvim dokazima raspolaže da bi tako zamislio nastavak priče. Nakon što pogledaju film, učenici će u trećem stupcu tablice ukratko napisati što se stvarno dogodilo. Uspoređivanje vlastitih očekivanja, onoga što je učenik predvidio da će se dogoditi i onoga što se stvarno odigralo u filmu, pridonosi boljim učenikovim pokušajem objašnjavanja svojih pretpostavki, ali i samoj provjeri razumijevanja pročitano i odgledanog.

Motivacijski će se zadatak dati na početku sata prije projekcije filma ako vremenski uvjeti dopuštaju prikazivanje filmskoga uratka i interpretaciju za vrijeme nastave. U slučaju da vremenski uvjeti koje nastavnik ima na raspolaganju ne dopuštaju interpretaciju filma i njegovo prikazivanje u istom nastavnom danu, motivacijski se zadatak učenicima može zadati na kraju bilo kojeg sata hrvatskog jezika prije sata interpretacije filma, ali pod uvjetom da učenici stignu riješiti zadatak do kraja tog sata, odnosno da zadatak ne rješavaju kod kuće te da im se stigne najaviti film i dati upute prije gledanja filma kod kuće.

Početni nastavni korak – motivacija – može izgledati ovako:

***Nastavnik:** Prije nego što najavimo temu današnjeg sata i naslov filmskog uratka, podijelit ću vam zadatak koji ćete individualno riješiti.. Na ovom se radnom listiću nalazi tekst koji ćete pročitati, a odnosi se na uvodnu radnju filma te ćete nakon pročitanooga teksta pokušati osmisliti nastavak radnje filma, odnosno predvidjeti daljnja događanja. Molim vas, svoje predviđanje nastavka radnje upišete u prvi stupac tablice koju ste dobili.*

5.1.2. Najava filma

Prije davanja samih uputa za gledanje filma i rad, poželjno je najaviti naslov djela i dati bitne podatke o djelu kako bi se učenici dodatno zanimali za filmsko djelo.

Težak (2002.) navodi kako se u tom nastavnom koraku treba najaviti naslov filma, autore filma, odnosno redatelja, glavnoga glumca, scenarista te skladatelja i zemlju kojoj film pripada. Kao dodatnu motivaciju, koja nikada nije suvišna, Težak (2002.) vidi navođenje osvojenih nagrada i priznanja, podatke o prijemu filma kod publike i kritike, ako su dostupne, te određene zanimljivosti vezane uz film, autora ili glumce.

Nastavnik će najaviti naslov i redatelja filma te iznijeti podatke o nacionalnoj pripadnosti filma i smjestiti ga u vremenski kontekst. Poželjno je spomenuti imena glavnih glumaca, ali i zanimljivosti vezane za glavne glumce. Neizbježno je navesti da je film dobio najviše pozitivnih kritika te osvojio najznačajnije filmske nagrade (tri *Oscara* za najboljeg glumca, najbolji strani film i najbolju filmsku glazbu). Neizostavan je podatak da je film najuspješniji talijanski film s najvećom zaradom na kinoblagajnama jer upravo i taj podatak pojačava učenikovo zanimanje. Zanimljiv je podatak i to da je broj na zatvorskoj uniformi koju nosi glavni lik u filmu upravo onaj broj koji Charlie Chaplin nosi na uniformi u filmu *Veliki diktator* te je Chaplin i svojim glumačkim stilom najviše utjecao na Benignija.

Najava filma može izgledati ovako:

***Nastavnik:** Danas ćemo na satu hrvatskog jezika gledati film „Život je lijep“. Radi se o talijanskom filmu poznatoga glumca Roberta Benignija koji u ovom filmu nije samo glumio, nego je i režirao te pisao scenarij. On je tek drugi glumac koji je osvojio Oscara za glavnu ulogu i ujedno režirao filma. Film "Život je lijep" osvojio je tri Oscara 1998. godine na prestižnoj dodjeli filmskih nagrada u Hollywoodu i to u kategorijama: najbolji glumac, najbolji strani film i najbolja glazba. Film je doživio komercijalni uspjeh i postao prvi talijanski film i drugi europski film s najvećom ukupnom zaradom na kinoblagajnama diljem svijeta. U filmu su još značajnije uloge odigrali Nicoletta Braschi, Benignijeva supruga i u stvarnom životu, te Giorgio Cantarini koji je odigrao ulogu njihovog djeteta. Broj na Benignijevoj uniformi isti je onaj koji je Charles Chaplin nosio na svojoj uniformi u filmu „Veliki diktator“. Film je većinom osvojio same pohvale kritike, ali je bilo i kritičara koji mu nisu bili skloni zbog načina kojim pristupa ozbiljnoj temi. Na vama je odlučiti hoćete li se prikloniti kritičarima s pozitivnim kritikama ili onima drugima, a nakon gledanja filma možemo porazgovarati i zašto ste zauzeli takve stavove.*

5.1.3. Upute za gledanje i rad

Učenicima se mogu dati dodatne upute za gledanje filma ako se projekcija filma i interpretacijski sat neće održati istoga dana. U slučaju da učenici film gledaju kod kuće, na

nekom drugom mjestu ili učenici zajedno s nastavnikom odlaze u kino, ako se film nalazi na kinorepertoaru u sklopu filmske retrospektive Roberta Benignija ili talijanskoga filma, a razgovor o filmu i sama interpretacija u dužem su vremenskom razmaku od same projekcije, učenike se može uputiti da naprave bilješke o samoj radnji, o likovima, o kompoziciji filma, o najbitnijim događajima, o humorističnim prizorima, ali i o tužnim prizorima te o svemu onome što će biti važno za buduću interpretaciju i potencijalnu raspravu.

Dodatno se može napomenuti da, osim zapisivanja tijekom radnje što je već ranije navedeno, učenici pažljivo prate i filmsku priču te pokušaju što bolje zapamtiti događaje vezane uz glavne likove i pojedinosti jer će na kraju nastavnoga sata dobiti filmski kviz koji će se odnositi upravo na te pojedinosti iz filmske priče.

Mogući način davanja uputa:

Nastavnik: Budući da film nećemo gledati zajedno za vrijeme nastave, zamolio bih vas da napravite bilješke o likovima koji se pojavljuju, o kompoziciji radnje, o prizorima koji su vas najviše nasmijali i prizorima koji su vas najviše rastužili kako to ne biste zaboravili do našeg idućeg susreta. Promotrite na koji način glavni lik odgovara na okruženje u kojem se nalazi i što sve čini kako bi ono ostalo pozitivno. Još bih napomenuo kako ćete na kraju nastavnog sata dobiti mali filmski kviz da bi se dodatno utvrdila vaša saznanja o filmu, stoga vas molim, usredotočite se na pojedinosti da biste što bolje riješili filmski kviz.

5.1.4. Pripremni radovi

Uvodni korak nastavnog sata interpretacije filma uključuje i pripremne radove koji učenicima mogu pridonijeti boljem i naprednijem razumijevanju filma te pomoći pri rješavanju daljnjih zadataka.

Težak (2002.) tvrdi da se za pripremne radove učenicima može dati literatura o filmu, članak o filmu, tekst ili kritika za čitanje da bi ih se stručnije uputilo u sagledavanje estetskih vrijednosti filma i stvaranje kritičkog promišljanja o filmu. Tekst, koji će učenici čitati, može biti iz dnevnog tiska, iz udžbenika, iz filmske enciklopedije ili iz druge stručne filmske literature. Osim čitanja teksta o filmu ili filmskom problemu, nastavnik može učenicima zadati pisanje vlastitih očekivanja od filmskoga djela, pisanje osvrta o pročitanoj kritici o autoru ili o drugim autorovim djelima (slaganje ili neslaganje s kritikom) te zatražiti kasnije obrazlaganje učenikovih stavova. Učenici mogu s nastavnikom produbljivati svoje znanje o filmu razgovorom i povezivanjem filma s drugim filmskim ostvarenjima iste ili slične tematike. Mlađi uzrasti mogu prije gledanja filma svoja filmska očekivanja ili očekivanja od

likova u filmu crtati te se na taj način kreativno pripremati. Pri obradi filmova koji su nastali kao ekranizacija određenog književnog djela, učenici mogu prije projekcije filma ako nastavnik smatra da je to potrebno i ako vrijeme dozvoljava, pripremiti i scenski izvesti određenu scenu koja djeluje kao reprezentativan dio knjige koji se učenicima posebno urezao u pamćenje. Ako je za motivacijski postupak poslužio zadatak predviđanja nastavka filmske priče na temelju opisa uvodnoga filmskog prizora, učenicima se ne bi trebalo otkriti filmsku tematiku. Otkrivanjem tematike ili sadržaja filmske radnje, nakon rješavanja tablice predviđanja, učenicima bi se znatno umanjio efekt pozitivnog iznenađenja koji pak služi kao određena motivacija za daljnje učenje i aktivniji rad pri interpretaciji koja slijedi u nastavnom satu.

Ukoliko nastavnik procijeni da se i ova nastavna etapa treba ostvariti pri interpretaciji i analizi filma *Život je lijep*, tada bi razgovor o samim karakteristikama žanra komedije pridonio učenikovom upoznavanju s filmskim nazivljem i karakteristikama žanra. Zadatak bi se mogao odnositi na učenikova saznanja o poznatim komičarima koji su obilježili žanr ili o filmovima kojih se prve prisjete kada se spomene filmska komedija. Mogući metodički postupak kojim bi se obuhvatio ovakav tip zadatka bio bi grozd. Nastavnik će na ploču napisati središnji pojam, a učenici će se javljati i iznositi svoje prvotne asocijacije koje će nastavnik na ploču zapisati u obliku grozda.

5.2. Prikazivanje djela

Težak (2002.) navodi da se prikazivanje filmskoga djela treba odvijati nesmetano i neprekidno, što znači da se film ne smije prekidati otkako se prvi put pusti te ne bi trebalo komentirati scene niti davati ikakve upute tijekom gledanja da se ne bi poremetio filmski ugođaj i učenikova koncentracija. Bilo bi poželjno kada bi se gledanje filmskog uratka i interpretacija filma odvijali za vrijeme nastave, odnosno istog nastavnog dana ili u neko izvannastavno vrijeme ako bi nastavni plan i vrijeme koje je na raspolaganju dopuštali takav radni koncept.

U slučaju da nastavnik nije u mogućnosti organizirati kolektivno gledanje filma, odnosno razrednu projekciju filma, bilo u nastavnom ili izvannastavnom vremenu, učenici mogu pogledati film pojedinačno ili zajedno kod kuće.

Nakon projekcije, tijekom nastavnoga sata interpretacije filma, može se ponovno pogledati isječak iz filma za koji se drži da bi mogao pomoći učeniku u razumijevanju filmske cjeline ili ako se procijeni da bi ponovno gledanje odabranoga isječka bilo važno u samoj interpretaciji filmskoga djela *Život je lijep* radi naglašavanja fabulativnih ili idejnih obilježja, odnosno u

oprimjerivanju filmskih izražajnih sredstava.

5.3. Iznošenje doživljaja

Cilj je iznošenja doživljaja za učenika vlastito iskazivanje osobnih doživljaja, koji je na njega ostavilo filmsko djelo, i razvijanje kulture jezičnog izražavanja, a nastavniku taj korak daje uvid u učenikovo razumijevanje umjetničkog djela i u način na koji učenik percipira to filmsko djelo.

„Budući da film uglavnom izaziva snažne doživljaje, kojih emocionalni odjek ne prestaje s posljednjim kadrom, nije dobro tu osjećajnu tenziju naglo prekinuti nekim zahtjevom za koji valja angažirati samo razum. Treba dopustiti da učenici "ispucaju" svoje osjećaje, da im emocionalna napetost potpuno oslabi i omogući objektivnije, racionalno ulaženje u tkivo umjetnine. Kao dobar poznavatelj svoga razreda, nastavnik će po njihovim posljednjim reagiranjima lako zaključiti koji je način najprikladniji za tu svrhu.“ (Težak, 2002.:119.)

Ono o čemu Težak govori, najbliže se može poistovjetiti s emocionalno-intelektualnom stankom koja se događa nakon čitanja ili nakon gledanja umjetničkog djela, a svrha stanke je da se učenici koncentriraju i kognitivno slože prve dojmove o umjetničkom djelu.

Nastavne metode kojima se može aktivno potaknuti iznošenje učenikovih doživljaja ostvarenih tijekom gledanja filma *Život je lijep*, metoda su zapisivanja i govorenja. Zapisivanjem i čitanjem uopćenih pitanja i odgovora o emotivnoj reakciji, ali i pitanjima koja se temelje na pojedinostima, učenici se mogu na zanimljiv način afirmirati za sudjelovanje u iznošenju doživljaja te se tako pripremiti za daljnju interpretaciju filma. Uz iznošenje učenikovih doživljaja i mišljenja, u ovom će se nastavnom koraku, ako je ostvaren motivacijski zadatak predviđanja nastavka filmske radnje, zatražiti od učenika individualni odgovori na motivacijski zadatak, odnosno svoja očekivanja, koji su rješavali prije projekcije filma te će, osim metode pisanja i dijaloške metode, u ovom nastavnom koraku biti zastupljena i metoda čitanja.

Rosandić (2005.) tvrdi kako su metoda zapisivanja i govorenja u prednosti u odnosu prema samo dijaloškoj metodi jer je moguće angažirati sve učenike u razredu u zapisivanju dojmova te im pružiti mogućnost slobodnog i lakšeg izražavanja svojih stavova i doživljaja. Dijaloška je metoda prihvaćena i često korištena nastavna metoda, ali nerijetko njezinom primjenom dolazi do raslojavanja razreda jer se nerijetko javljaju samo najambiciozniji učenici, a ostali ostaju pasivni tijekom objave doživljaja. Metoda zapisivanja zajedno s metodom govorenja, odnosno s dijaloškom metodom, daje prednost učenicima koji se lakše pismeno izražavaju kako bi prvenstveno oblikovali svoj odgovor i bili sigurniji, a zatim ga pročitali pred

razredom.

Nakon projekcije filma *Život je lijep* pristupit će se iznošenju doživljaja pitanjem kako se učenicima svidio film i jesu li ostali iznenađeni načinom kojim Guido, glavni lik, pristupa događajima oko sebe. Nakon iznošenja svojih prvotnih dojmova o filmu, učenike će se zamoliti da otkriju prizore koji su za njih bili najsmješniji i prizori koji su u učenicima izazvali tugu. Nakon što prepričaju njima najupečatljivije prizore, učenike će se potaknuti za čitanje motivacijskog zadatka i rješenja toga zadatka, odnosno nastavka filmske priče koju su učenici trebali osmisliti prije gledanja samog filma. Učenici će nadalje odgovoriti na pitanje koje se odnosi na motivacijski zadatak, a to je što ih je navelo da osmisle upravo takav nastavak priče. Učenike će se podsjetiti da u zadnji stupac tablice predviđanja ukratko upišu ono što se stvarno dogodilo u filmu te se s učenicima može prokomentirati i usporediti njihov zamišljeni nastavak priče i stvarni nastavak priče koji se zbio u filmu, ali i zapodjenuti razgovor o mogućem alternativnom završetku koji učenici mogu prema svome mišljenju smatrati boljim od filmskog završetka.

Nakon filmske projekcije razgovor u ovoj nastavnoj etapi može se organizirati, primjerice, ovako:

Nastavnik: *Zamolio bih vas da ukratko napišete svoj doživljaj filma. Također, možete pismeno komentirati način na koji Guido pristupa događajima oko sebe. (Nakon nekoliko trenutaka javlja se prvi učenik ili nastavnik proziva određenog učenika.)*

Ivan: *Jako mi se svidio film. Prvi put ga gledam i nisam očekivao ovakav kraj jer sam se sve do samog kraja smijao smiješnim prizorima.*

Nastavnik: *U redu, razumljivo je što je ovakav kraj neočekivan i o tome ćemo svakako još razgovarati. Tko bi još želio pročitati svoj komentar?*

Jelena: *Film je odličan. Najviše mi se svidio glavni lik i dobrota kojom zrači te način na koji pokušava zaštititi svoju obitelj. U filmu ima i dosta tužnih prizora koji mi se nisu svidjeli.*

Nastavnik: *Hoćeš li nam otkriti koji su prizori za tebe bili najtužniji?*

Jelena: *Najtužniji je prizor bio kada je Dora plakala u logoru dok je slušala sinov glas i glazbu koju su joj puštali preko razglasa, ali i sam završetak filma bio je jako tužan kada se sin i majka ponovno susreću bez ubijenoga Guida.*

Nastavnik: *Složio bih se s tobom da su to najtužniji prizori u ovom filmu. Želi li nam netko reći koji su najsmješniji prizori filma? Izvoli, Davide.*

David: *Za mene je najsmješnije bilo kada je glavni lik Guido posluživao ministra te kada ga je zamijenio u školi i skakao po stolovima, a ravnateljici i ostalima bilo je neugodno dok su se*

učenici smijali.

Nastavnik: *Hvala ti Davide na javljanju. Vjerojatno smo se svi od srca nasmijali tom prizoru. Izvoli, Martine.*

Martin: *Mene je oduševio prizor kada je Guido u koncentracijskom logoru prevodio riječi i upute koje je davao nadređeni vojnik te pri tom ozbiljnim izrazom lica i rukama oponašao vojnika. Svima je bilo nejasno što Guido govori, ali je njegov sin bio uzbuđen slušajući o pravilima natjecanja koje je Guido smislio.*

Nastavnik: *Hvala i tebi Martine na odgovoru. Želio bih sada čuti vaše predviđanje radnje filma koju ste trebali osmisliti i napisati u zadatku prije samoga gledanja filma. Podudaraju li se vaša maštovita predviđanja sa stvarnom radnjom filma ili su ona oprečna događajima kojima smo svjedočili gledajući film?*

Josipa: *Nakon što je Guido upoznao Doru, o čemu i govori ovaj zadatak, zaljubljuje su u Doru i ne može ju nikako zaboraviti. Idućih nekoliko dana pokušava ju pronaći u gradu i izvan grada raspituje se o ljepotici koju je upoznao, ali ju nitko ne poznaje. Nakon što je već odustao od svoje potrage, na pročelju jedne zgrade ugleda njezinu sliku i natpis na kojem piše kako gradski orkestar uskoro odlazi na veliku turneju u zapadne zemlje. Guido svaki dan odlazi slušati glazbene pripreme orkestra u gradskom kazalištu te jednom prilikom ponovno uspije razgovarati s Dorom i tada se i ona zaljubljuje u Guida. Mala ljubav izrasta u nešto puno veće, ali sve prekida Dorin odlazak na turneju i Guidov odlazak u vojsku. Nakon nekoliko godina u ratu, Guido uspijeva pobjeći i vratiti se kući gdje pronalazi Doru. Nakon vjenčanja, Dora i Guido odlaze živjeti na selo te kupuju malu kuću i zemlju s početka priče.*

Nastavnik: *Hvala Josipa! Vrlo iscrpno i maštovito si to osmislila i napisala. Možemo čak reći da si bila na dobrom putu otkrivanja radnje filma kada si shvatila da se najavljuje rat. Gdje si uočila da će se radnja događati u ratnom vremenu i je li te iznenadila radnja u filmu?*

Josipa: *Prvi dio filma, kada Guido osvaja Doru, toliko me nije iznenadio jer je odgovarao uvodnom prizoru. U opisu mjesta i vremena u zadatku stoji da se radnja događa 1939. godine pa sam to odmah povezala s početkom Drugog svjetskog rata.*

Nastavnik: *Izvršno si to primijetila te si u tom smjeru krenula i u otkrivanje daljnje radnje. Tko će nam još pročitati svoju maštovitu inačicu ove priče? Izvoli Marija.*

Marija: *U gradu se priprema domjenak za vojne goste i političare na kojem Guido traži posao da može zaraditi za popravak svog auta. Guido u povratku susreće Doru i poziva ju na "domjenak u čast kupnje njegovog grada". Nakon dva dana auto je popravljen. Guido navečer ide po Doru i odlazi s njom na domjenak gdje ju pokušava opljačkati, ali ga konobar*

prepoznaje i poziva da dođe pomoći. U taj je čas Dora shvatila da ju Guido pokušava prevariti te ga da uhititi. Nakon tog događaja shvatila je da Guido uopće nije bogat i nije princ te da ju je samo htio prevariti. Guidov prijatelj to doznaje i pomaže mu pobjeći. Uspjeli su, pobjegli su s imanja.

***Nastavnik:** Vrlo kreativno si to napisala. Zašto si zamislila baš takvu daljnju radnju i ishod filma?*

***Marija:** Tako sam zamislila jer se Guido lažno predstavio, tj. kao princ te je uzeo tucet jaja od Dore. Mislim da će uspjeti pobjeći zato što je Guido snalažljiv i može izbjeći većinu nevolja.*

5.4. Istraživanje

Istraživanje je glavni dio nastavnog procesa, odnosno središnji nastavni korak u nastavnom satu interpretacije filma.

Učenici će istraživačkom koraku pristupiti podijeljeni u skupine kako bi zajedničkim radom došli do postavljenih nastavnih zadataka i ostvarili najbolje rezultate. Podjela u skupine poželjna je jer bi se upravo takvim oblikom rada povećala dinamika nastavnoga sata te bi učenici pristupili zadacima s većim zanimanjem i motivacijom jer su zadatke iz prošlih nastavnih koraka rješavali individualno. Ako je manji broj učenika u razredu, učenike je moguće rasporediti nasumce ili brojanjem iako je pak najpoželjnije rasporediti najmotiviranije učenike s manje motiviranim učenicima ili pak učenike koji brže rješavaju zadatke s učenicima koji imaju određenih poteškoća kako bi se učenici potpomagali i nadopunjavali u radu. U slučaju većeg razreda, gdje bi nakon podjele učenika u skupine njihov broj bio veći od četvero ili petero učenika po skupini, što je poželjan broj učenika u skupini, moguće je od učenika zatražiti tandemski rad, odnosno rad u paru, ali na način da se četiri ili pet vrsta zadataka ravnomjerno raspodijeli u parove.

Težak (2002.) iznosi konstataciju da je skupinski rad poželjan u rješavanju kvantitete koja je postavljena pred učenike u obliku zadataka zato što je za složenost filma zaslužna sadržajna, ali i izražajna kvantiteta. Takav nastavni oblik najkorisniji je kada učenici trebaju uočiti velik broj činjenica bitnih za prosudbu filma ili za stjecanje spoznaja o filmskom djelu.

U istraživačkom koraku sata koristit će se dijaloška metoda, metoda pisanja, heuristički razgovor i metoda čitanja, odnosno metoda odgovaranja na pitanja. Učenici će u skupinama dobiti nastavni listić na kojem se nalaze dva zadatka³. Skupine će zajedničkim angažmanom i trudom nastojati dati najbolja rješenja, a nastavnik se neće heurističkim razgovorom samo

³ Vidjeti istraživački zadatak na 36. stranici ovoga rada.

nadovezati na pročitana rješenja nego će započeti s potpitanjima i razgovorom s učenicima navoditi njihova razmišljanja k usvajanju novih spoznaja o filmu i filmskim sastavnicama.

U središtu istraživanja naći će se najbitnije filmske sastavnice koje se odnose na pitanja i zadatke o likovima, ideji filma, obilježju žanra, a rubno mjesto mogu imati i druge navedene sastavnice, primjerice, karakteristike autorova stvaralaštva i njegove druge uloge koje mogu imati važnost u interpretaciji filma *Život je lijep* da bi se bolje razumio specifičan glumački stil Roberta Benignija.

Prvoj će skupini nastavnik dati zadatak da uz psihološku analizu glavnog lika i odnosa prema drugim likovima, analizira i žanrovske karakteristike filma te pokuša žanrovski odrediti film s ciljem poticanja učenikovog zapažanja filmskog jezika i razumijevanja filmskih vrsta, odnosno žanrova. Film *Život je lijep* sadrži karakteristike većeg broja žanrova, što je poželjno da učenici prepoznaju te daju primjere i osobine filma koje mu daju određenu žanrovsku pripadnost. Naglašene geste, mimika, pantomima, govor glavnog lika i vedar pristup filmu daju obilježje komedije kao žanra, dok nesretan kraj ocrta djelo tragičnim filmom. Jednostavim, ali odličnim usporedbama i dosjetkama kritizira se političko stanje i ideološko sljepilo s početka 20. stoljeća, stoga se film može okarakterizirati i kao politička satira, što je posebice vidljivo kada Guido u filmu govori i obrazlaže da on kao Talijan ima najljepši pupak što ga čini superiornijim od drugih ljudi.

Učenici druge skupine istraživat će funkciju zvuka i glazbe u filmu. Heurističkim razgovorom učenici će pokušati spoznati uloge glazbe, koje Težak (2002.) spominje, kao što su pojačavanje kadra, ambijentiranje u vremenu i prostoru, lajtmotiv filma, nagovještaj emocija likova i druge uloge. Drugo će se pitanje odnositi na motiv volje i optimizma kao pokretača događaja u filmskoj priči.

Navedena sastavnica, idejna potka, odnosno ideja ili glavna misao naći će svoje središnje mjesto u zadatku treće skupine jer film obiluje moralnim porukama, vrlinama glavnih likova te idejama i motivima koji ostavljaju optimističan pogled na svijet i u najgorim trenucima ljudske nemoći. Uloga filmskoga lika neodvojiva je od ideje filma jer se upravo ideja filma ostvaruje u likovima i to konkretno u glavnom liku filma. Glavni je lik nositelj mnogih ideja, poruka, vrlina i misli koje ovaj film nastoji podastrijeti gledatelju. Nisu sve ideje i poruke jasno i konkretno predočene gledateljima, stoga ih je potrebno intepretirati, analizirati te o njima diskutirati u nastavnom dvosatu s namjerom oblikovanja učenikovih afektivnih potencijala, odgojnih vrijednosti i filmskog ukusa uopće.

Zadnja pitalica u filmu predstavlja težak problem nacističkom liječniku u filmu jer zbog jedne

pitalice postaje psihički nestabilan i ne može danima spavati, stoga upravo pitalice simboliziraju nešto potpuno nebitno u usporedbi s okolnostima u kojima su se našli glavni likovi koji se bore za vlastiti život. Pitalice su filmsko izražajno sredstvo čiju će simboliku i ulogu učenici četvrte skupine pokušati odgonetnuti. Drugim se pitanjem, o događajima koji daju naslutiti deportaciju likova u logor, želi učvrstiti učenikovo povezivanje filmske radnje i razumijevanje uzročno-posljedičnih veza u filmskoj priči. Od učenika se očekuje da prepoznaju prizore kada Guida u školi zatraže da objasni zašto je arijevska rasa superiornija, a on takvu tvrdnju ismije. Moguće je predvidjeti deportaciju likova i u prizorima kada konja ispred restorana obojaju i ispišu riječima židovski konj te nakon što Guido zatvori radnju i otkrije natpis židovska trgovina.

Značajan element filmskog jezika, koji će učenici pete skupine obraditi, pripada sastavnici scenografije i scenografskih rekvizita. „Uloga je scenografije višestruka: 1. Oblikovanje ambijenta i potrebnog ugođaja u kojem se odigrava radnja, 2. Dočaravanje likovnog stila i načina života u vremenu filmske radnje, 3. Karakterizacija radnje ambijentom i dekorom i 4. Psihološka karakterizacija likova ambijentom i dekorom.“ (Težak, 2002.:205.) U prvom dijelu filma vidljivo je kako scenografija ostvaruje ugođaj i određenu simboliku prema liku i situaciji, dok je u drugom dijelu filma scenografija u drugom planu tako što podcrtava tragične trenutke i određuje sredinu svojim sivilom jer je sva gledateljeva pažnja usmjerena prema Guidovom vedrom odnosu prema sinu i pokušaju preživljavanja. U prvom su dijelu filma zastupljenije šarenije boje što je razvidno u prikazu prirode, polja, trga, restorana, kazališta i cvijeća, a u drugom dijelu pretežno prevladava siva i druge tamne boje, stoga je i scenografija siromašnija. Drugo pitanje navest će učenike u skupini da prepoznaju karakteristike glumačkoga stila Roberta Benignija. Cilj je pitanja ponukati učenike na argumentiranje svojih stavova i pospješiti učenikove jezične izražajne sposobnosti.

Nakon što učenici riješe zadatke, može početi čitanje rješenja po skupinama i zajednički razgovor:

Nastavnik: *Vidim da ste svi riješili svoje zadatke i možemo čuti odgovore. Zamolio bih prvu skupinu da nam pročita svoje odgovore, a ostale učenike bih zamolio da zapisuju pitanja i odgovore u svoje bilježnice. Izvoli, Ines.*

Ines: *Prvo pitanje glasilo je: Kojem filmskom žanru pripada ovaj film? Mi u skupini smatramo da film, iako prikazuje ozbiljnu temu i tragičan događaj Drugog svjetskog rata i stradavanja u logoru, u središtu pozornosti ipak nije tragedija, nego su puno više zastupljene karakteristike komedije. Film je prepun šaljivih elemenata. Guidov je lik glavni šaljivi element*

filma. Njegov komični lik, šaljivi odnosi prema drugima, neprestano pričanje te dosjetke najvažniji su čimbenici komičnosti u filmu. Film završava pomalo tužno, ali ne smatramo da je tragičan jer je Gudio uspio prebroditi sve nevolje kako bi ispunio svoj cilj, a to je spasiti sina i ženu.

Nastavnik: Hvala skupini na iscrpnom odgovoru. Film sadrži karakteristike upravo svih žanrova koje ste naveli. Film je i komedija, ali i ratna drama te ljubavna drama. Mislim da bismo mogli uobziriti oba žanra jer su oba točna, ali bismo mogli precizirati i zaključiti da se radi o određenoj vrsti tragikomedije jer film obiluje smiješnim, humorističnim prizorima u jednom tragičnom okruženju i u tragično vrijeme. Možete li nam navesti neke šaljive prizore nakon što su glavni junaci završili u logoru? Mogu se javiti i učenici iz drugih skupina.

Martin: Jedan on nasmješnijih prizora iz logora smo već naveli, a to je kada Guido prevodi riječi njemačkog vojnog zapovjednika. Mislim da je smiješan cjelokupan njegov pristup kada sina pokušava uvjeriti da su sve te negativnosti zapravo laži kako bi oni odustali, a drugi osvojili nagradu. Šaljiv je, ali i tužan prizor kada Guido pojašnjava sinu kako je nevjerojatno da bi netko od ljudi mogao napraviti sapune i dugmad jer tko bi se htio danas prati jednom osobom, drugi dan drugom.

Nastavnik: Dobro si to uočio Martine. Vjerujem da ste shvatili kako je ta priča o sapunu i dugmadi zapravo i kritika nehumanosti koja se događala u logoru, ali i u Europi. Ukazuje na mučitelje i njihove postupke te ideje kojima su se vodili da su neki ljudi "veći" od drugih. Iako je to prikazano na smiješan način, to je zapravo duboka kritika ljudske bezosjećajnosti koja se ne smije zataškati. Što mislite, je li takav šaljiv pristup ovakvoj temi prikladan, odnosno opravdan? Pokušavaju li se prikriti povijesni događaji ili ismijati? Koja je glavna uloga Guidovog lika? Reci, Davide.

David: Mislim da je šaljiv pristup u ovom filmu opravdan. U filmu se ne pokušavaju sakriti istiniti događaji jer su prikazane komore i težak rad. Razgovorom s drugim logorašima Guido otkriva da su neki ljudi i umrli, a i sam Guido na kraju umire. Šaljiv karakter filma pokušava gledateljima prikazati vjeru i nadu koju glavni lik posjeduje, ali i poruku kako se nikada ne treba predati i gubiti nadu.

Nastavnik: David je izvrsno razabrao bitnu poruku filma. Izvoli Mirjana, pročitaj nam drugi zadatak pa zatim i odgovor.

Mirjana: Analizirajte jednu Guidovu osobinu te ju oprīmjerite. Napisali smo da je Gudio šaljiv, požrtvovan, snalažljiv, velikodušan, ali smo se ipak odlučili da je njegova najbitnija osobina hrabrost. Guido je mogao odlučiti predati se nepravdi i okrutnosti nakon što su mu

uhitili obitelj te odustati od bilo kakve borbe, ali se on odlučio ustrajati i biti hrabar. Zbog toga je i spasio sina, tako što ga je uvjerio da se mora skrivati da ga nitko ne bi pronašao i kako bi uspio preživjeti.

Nastavnik: Mislite li da je i Dora hrabra kao Guido?

Mirjana: Dora se na početku filma, prije nego što je upoznala Guida, pomirila s tim da će se udati za čovjeka koji joj nije drag te je tako podlegla očekivanjima svoje obitelji, ali ju hrabri Guido odvodi s večere te ona napokon počinje slušati svoje srce. Kasnije vidimo da je i Dora jako hrabra jer dobrovoljno odlazi u logor kako bi bila sa svojom obitelji.

Nastavnik: Hvala Mirjana. Prokomentirajte, kakav je Guidov odnos prema drugima u logoru? Je li on uvijek samo hrabar ili se i on boji moguće nesretne sudbine? Slobodno se uključite i vi koji niste bili u ovoj skupini. Izvoli, Mario.

Mario: Iako je Guido uvijek bio nasmiješen i smiješan, ipak je shvaćao sve oko sebe ozbiljno. Mislim da je dobro bio upoznat s događajima koji su se u logoru događali.

Nastavnik: Gdje se to najbolje uočava? Kako si to primijetio?

Mario: Prema svom sinu uvijek je nasmiješen i na neki način mu sve olakšava, ali u razgovoru s drugima u logoru možemo vidjeti da je smrtno ozbiljan. U kamionu, kada su ih odvozili na kolodvor, Guido upućuje stricu pitanje što će biti s njima. Na ulazu u logor ozbiljno razgovara s drugima o logoru te pogledom traži Doru.

Nastavnik: Na samom kraju možemo vidjeti kako traži Doru da bi bio siguran je li još na životu te da ju nekako još zaštititi ako je to uopće moguće. Hvala, Mario. Možemo reći kako ga upravo te pojedinosti u razgovoru, njegove geste i mimika karakteriziraju psihološki, iako nemamo konkretan monolog glavnog lika. Molim drugu skupinu da nam pročita svoje pitanje, a zatim odgovor.

Mirta: Prvo pitanje glasilo je: Koja je temeljna uloga glazbe u filmu? Glazba filmu daje dodatni ugođaj. Katkada radosniji, katkada tužniji. Glazba je podloga, ali i element filma koji pomaže stvoriti emotivniji ugođaj i ljepšu atmosferu u filmu. Glavni likovi odlaze u kazalište poslušati operu te se gledatelj upoznaje s Offenbachovom skladbom. Glazba ima glavni zadatak produbiti jače osjećaje kod gledatelja kako bi više suosjećao s likovima u filmu.

Nastavnik: Hvala, Mirta. Naziv skladbe koja se ponavlja tijekom filma napisat ću vam na ploču pa možete ponovno poslušati ako je ostavila dobar dojam na vas. Mislite li da bi film izgubio na ukupnom dojmu ako bi redatelj izostavio sastavnicu glazbe iz filma?

Tomislav: Mislim da ne bi izgubio na temeljnoj važnosti u odnosu na cjelokupan film jer za određene humoristične prizore nije toliko bitna glazba koliko gluma i situacija, ali mislim da

bi se izgubila poveznica između glavnih likova, ono što ih spaja i čime komuniciraju kada nisu zajedno.

Nastavnik: *Dobro si to zamijetio, Tomislave. To nas dovodi i do najupečatljivije scene prožete glazbom. Hoće li nam netko pobliže pojasniti o čemu se radi?*

Jelena: *Najupečatljivija je scena možda i ona najemotivnija kada se s gramofona začuje pjesma koju su Guido i Dora slušali u kazalištu prije nego što je Guido romantično oteo Doru i nastojao je osvojiti svojim šarmom.*

Nastavnik: *Odlično, Jelena! Tko će nam odgovoriti na drugo pitanje iz druge skupine? Izvoli, Ivana.*

Ivana: *Je li Guido pasivan promatrač radnje ili ipak utječe na radnju svojom čvrstom voljom? Smatramo da Guido nikako nije pasivan promatrač radnje, nego upravo snaga njegovog karaktera pokreće radnju u pravom smjeru, u smjeru u kojem on želi. Na njegovoj strani je i sama sreća, ali i snalažljivost što možemo vidjeti u više prizora.*

Nastavnik: *Upravo tako, Ivana. Hvala. Znete li možda s kojom metodom prijatelj upoznaje Guida i kako se njom koristi?*

Natko: *Prijatelj je Guida upoznao s Schopenhauerovom metodom. Tijekom filma možemo vidjeti kako se njom Guido često koristi da bi se dogodilo nešto što on želi. Njom se koristi u kazalištu kada želi da Dora obrati pozornost na njega, ali i na samom kraju filma kada želi da psi odvrate pozornost od njegovog sina.*

Nastavnik: *Jeste li se dosad u školi upoznali sa Schopenhauerovom filozofijom? (Učenici odgovaraju negativno, a nastavnik nastoji dati što bolje pojašnjenje.) Schopenhauerova je ideja bila da čovjek snagom volje može postići što želi, ali je često sam filozof bio negativnih i pesimističnih svjetonazorskih i filozofskih mišljenja, stoga je primjena te metode u filmu u pozitivne svrhe zapravo ironično prikazana jer tom metodom Guido nastoji ostvariti dobre stvari. To je zapravo i ideja filma, da na stvari oko sebe, ma kakve one bile, uvijek treba gledati pozitivno, a ne često negativno. Hvala drugoj skupini na detaljnim odgovorima. Sada bih zamolio treću skupinu da nam iznese svoja rješenja zadataka. Izvoli, Ivica.*

Ivica: *Kako glumački stil Roberta Benignija utječe na ukupni dojam o filmu? Složili smo se da je upravo način glume glavnoga glumca i glavno sredstvo koje ovu komediju čini besprijekornom. Benigni je izrazito fizički komičar s naizgled neprekidnim izvorom energije. Benignijeva fizička komedija prelazi komplicirane i osjetljive teme holokausta. Njegova energija, koja je izrazito očita u prvoj polovici filma, primjetna je suprotnost ostalim beživotnim i ravnodušnim stavovima zatvorenika u filmu.*

Nastavnik: Dali ste odličan odgovor! Treba obratiti pozornost na prizor kada Guido pokazuje svoj pupak, to je univerzalni humoristični prikaz koji može prijeći preko svih političkih i etičkih rasprava, ujedno i poruka da su svi ljudi jednaki što nije bila misao vodilja tadašnjim vladajućim režimima. Možemo sada još čuti odgovor na zadnje pitanje: Je li u filmu ostvarena glavna misao život je lijep? Izvoli, Marko.

Marko: Rekao bih da je misao život je lijep dokazana u filmu. Otpočetka filma svjedoci smo Gudiovog dobrodušnog karaktera te smo uživali u svim prizorima u kojima nastoji osvojiti Doru. I u drugom dijelu možemo vidjeti kako se njegov duh nije slomio, nego je ostao jednako vedar. Snagu ljubavi vidimo kada Dora ostavlja sve i odlazi u logor kako bi bila sa svojom obitelji. Također je zapanjujuća žrtva koju Guido daje za svoje najbliže. Ljepota života može se pronaći i na najtamnijim mjestima, a to je dokazao i ovaj film.

Nastavnik: Koji prizor smatrate vrhuncem same radnje filma?

Tomislav: Upravo taj prizor u logoru prije nego što vojnik ubije Guida. On skriva sina kako bi se spasio i dočeka dolazak osloboditelja, a sam odlazi potražiti Doru i vidjeti je li ona još na životu. Nisam siguran bi li ju uspio nesmetano spasiti i da ju je pronašao.

Nastavnik: Vjerujem da je zapanjujući prizor u kojem Guido pokušava zadnji put nasmijati sina, iako je svjestan da neće preživjeti. Hvala trećoj skupini na odgovorima. Možemo li sada čuti četvrtu skupinu? Izvoli, Dora.

Dora: Pojasnite ulogu pitalica u filmu. Što one simboliziraju u filmu? Guido otpočetka pokazuje sklonost prema maštovitim načinima rješavanja problema pa tako voli rješavati i pitalice koje razmjenjuje s liječnikom u filmu. Pitalice predstavljaju zapravo tešku životnu situaciju kojom se Guido treba nositi, ali ju uspijeva uspješno riješiti kao i pitalice koje mu liječnik zadaje.

Nastavnik: Izvrsno! Što Guido otkriva nakon što susretne liječnika u logoru koji mu govori kako ne može riješiti zadnju pitalicu?

David: Liječnik mu govori kako ga ta pitalica najviše muči od svega što se događa oko njega te kako ne može normalno spavati. Guido tada shvaća da mu liječnik neće pomoći te se važnost pitalice čini suludo nebitnom u usporedbi s pitanjem života.

Nastavnik: Hvala, Davide. Odlično rečeno! Na tom se primjeru vidi kako se nerijetko ne primjećuje patnja bližnjih ili se pred njom zatvaraju oči. Možemo pročitati dugo pitanje..

Matej: Navedite događaje koji daju naslutiti odvođenje glavnih likova u logor. Nekoliko je prizora u kojima se može naslutiti takav ishod. Sjetili smo se nekoliko primjera, primjerice, kada Guida u školi zatraže objasniti zašto je arijevska rasa superiornija, a takvu tvrdnju

ismije. Zatim, kada oboje konja ispred restorana i ispišu riječima židovski konj te nakon što Guido zatvori radnju i otkrije natpis židovska trgovina.

Nastavnik: Možete li mi reći kako se Guido ponaša u tim situacijama? Kakva je njegova reakcija?

Matej: Guido je u svim tim trenucima ravnodušan. Ne prihvaća ih ozbiljno, a najbolje se to može vidjeti kada Guido pita što mu se najgore može dogoditi te odgovara da ga u najgorem slučaju mogu skinuti i na njega napisati židovski konobar. On se ismijava tim naznakama jer ne vjeruje u toliku ljudsku mržnju koja postoji.

Nastavnik: Hvala, Matej, na primjerima i odgovoru. Prvo je pitanje pete skupine glasilo: Smatrate li da je film jasno podijeljen na dva dijela te kako biste opisali tu podjelu? Izvoli, Marta.

Marta: Mislimo da se može govoriti o dvama dijelovima filma. Prvi dio je radnja do odvođenja u logor, a druga traje sve do kraja filma. Prvi je dio romantičniji i sretniji dok je drugi tužniji i nesretniji. Prvi dio obiluje romantičnim prizorima i razgovorima dok u drugom dijelu pratimo patnju logoraša i Guidova nastojanja da spasi sina. Prvi dio ostavlja radostan i bezbrižan dojam na nas, a u drugom smo dijelu filma jako zabrinuti za sudbinu likova, iako i taj dio obiluje šaljivošću.

Nastavnik: Dobro ste to uočili. Tko će nam opisati ulogu scenografije?

Josip: U prvom dijelu filma vidimo šarenilo boja: priroda, polja, trg, restoran, kazalište i cvijeće, a u drugom dijelu filma prevladava siva boja te druge tamne boje, a scenografija je siromašnija.

Nastavnik: U prvom dijelu filma vidimo kako scenografija stvara ugođaj i određenu simboliku prema liku i situaciji, dok je u drugom dijelu filma ona u drugom planu tako što podcrtava tragične trenutke i određuje sredinu, a sve je usmjereno prema Guidovom vedrom odnosu prema sinu i pokušaju preživljavanja. I na kraju, odgovorimo na zadnje pitanje.

Miro: Trebali smo prokomentirati humorističan pristup tragičnim temama i odgovoriti na pitanje: Držite li takav pristup primjerenim? Smatramo da je humorističan pristup primjeren ako se u filmskom djelu ne ismijavaju tragični događaji ili nešto slično. U ovom filmu ne dolazi do toga jer se humorističnim pristupom, odnosno optimističnim pristupom, daje nada unesrećenima u tom trenutku i želi se prenijeti poruka kako ne treba posustajati i predati se potpuno, nego se treba boriti ukoliko je to moguće do zadnjeg trenutka, što je i činio glavni lik u ovom filmu.

Nastavnik: Hvala petoj skupini na odgovorima. Preporučio bih vam pogledati Chaplinov film

Veliki diktator, ako do sada niste pogledali, jer je uvelike utjecao na glumu i film Roberta Benignija.

5.5. Sažimanje i uopćavanje

Rješenja i spoznaje do kojih su učenici došli u istraživačkom nastavnom koraku sada trebaju primijeniti pri pisanju pismenog sažetka, odnosno kreativnog kritičkog osvrta na film *Život je lijep*.

„Nakon razmatranja pojedinosti i analitičkoga prosuđivanja strukturnih elemenata treba se vratiti cjelini djela. Treba kratko rekapitulirati sve najvažnije spoznaje o filmu i dati konačnu ocjenu (prosudbu). To može biti: sažeti reproduktivni razgovor, usmeni sažetak jednog učenika, pismeni sažetak svih učenika, od kojih se pročitaju tri-četiri i zajednički ustvrdi konačna, zajednička varijanta.“ (Težak, 2002.:121.)

Da bi se uspjela održati dinamičnost i pri kraju nastavnoga sata, ali i motivacija kod učenika, sažimanje se i uopćavanje može ostvariti individualnim zadatkom u kojem učenici trebaju napisati kratak kritički osvrt na filmsko djelo. Najbolji se učenički radovi mogu postaviti na školsku ploču ili na razredni pano te mogu biti motivacijom drugim učenicima za gledanje filma, ali i poticaj u razmišljanjima o ovoj tematici.

Učenici će kritički pristupiti odgledanom filmskom djelu te sažeti svoje misli i spoznaje do kojih su došli tijekom istraživanja. U nekoliko rečenica učenici će iznijeti svoje mišljenje o filmu i na taj način kratko biti filmskim kritičarem u razredu. Navest će razloge zbog kojih im se svidio ili nije svidio film, komentirati i ocijeniti glumačke sposobnosti, prosuditi ispravnost poruka koje film donosi, vrednovati filmske sastavnice koje film posjeduje, spomenuti odabrani filmski prizor i opisati njegov značaj u filmskom djelu i slične elemente filmskog djela jasno obrazložiti. Na konkretnom primjeru filma *Život je lijep* osvrt može započeti opisivanjem originalnog pristupa osjetljivoj tematici koja se obrađuje u filmu, uvrštavanjem filma u žanr i opisivanje njegovih karakteristika u filmu. Učenik se može osvrnuti i na originalan scenarij zbog kojeg je film zaslužen nagrađen, spomenuti ulogu glazbe i scenografije u filmu, ali i simboliku pitalica. Osvrt može završiti pojašnjenjem glavne idejne potke filma o pozitivnom pogledu na svijet ma kako god se bezizlazna situacija u tom trenutku činila.

Težak (2002.) govori o pružanju mogućnosti gledatelju da sam sigurnije utvrđuje značajke i vrijednosti filma da se ne bi gubio u prosudbama filmskih kritičara i upravo tim usvojenim spoznajama uspio osobno vrednovati i prosuditi filmsko djelo.

Cilj je zadatka usvojene filmske spoznaje primijeniti pri pisanju kritičkog osvrta kako bi se kod učenika razvila i uočila estetska osjetljivost prema umjetničkim djelima, ali i prema kritičkom pristupanju filmu.

Nastavnik može ovako pojasniti učenicima zadatak:

Nastavnik: *Možemo prijeći na drugi zadatak, ali ne i manje zanimljiv, nakon što smo uspješno riješili prethodne zadatke u skupini. Zamolio bih vas da napišete kratak osvrt o filmu koji smo danas gledali. Napišite zašto vam se film svidio, ili možda nije svidio, te zašto biste ga preporučili drugima: prijatelju, bratu, sestri ili nekoj drugoj osobi. Prisjetite se svih značajki filma o kojima smo razgovarali i argumentirano pojasnite svoj dojam o filmu. Nekoliko ćemo osvrta istaknuti i na razrednome panou. (Nakon određenog vremena javlja se prvi učenik pročitati svoj osvrt.) Izvoli, Krešimire.*

Krešimir: *„Život je lijep“ jedan je od najoriginalnijih filmova koje sam ikada gledao. To je kombinacija emotivne komedije i napete drame. Scenarij je duhovit, pametan te su duhoviti prizori odlično uključeni u cjelinu. Također sam jako uživao u radnji i razvoju priče. Najbolji elementi filma, po mom mišljenju, glumačka su ostvarenja. Roberto Benigni je savršeno odigrao ulogu šaljivog Guida. Usudio bih se reći da se njegova izvedba oslanja i temelji na dobro poznatoj glumi Charlieja Chaplina. Benigni je vrlo duhovit i zabavan, stoga je zaslužio sve nagrade koje je i dobio za ovaj film. Drugom svjetskom ratu i problemu zla u čovjeku prilazi mnogo poštenije, ali i s mnogo više ljudskosti i topline. Zlo postoji i uvijek će postojati, ali dok je čovjeka, postojat će i borba protiv tog zla, borba koja životu daje smisao. Gledatelji koji se više vole opustiti uz filmsko djelo, imat će razloga pogledati ga. Kao rijetko koji film, ovaj će film ljude natjerati da na smijeh, a one osjećajnije na suze, ali to i jest ono što, na kraju krajeva, film čini uistinu vrijednim.*

Nastavnik: *Sjajan osvrt, Krešimire! Hoćemo li čuti još nečiji ostvaraj? Izvoli, Tihana.*

Tihana: *Neki ljudi kažu da se ništa ne možete učiniti, neki kažu da se ne može ispraviti ono što je učinjeno, dok drugi nastoje svim silama ipak okrenuti sve nabolje te sačuvati snagu i vjeru pa i u najtežim trenucima uz pomoć ljubavi prema drugima. Benigni je jedinstveno i doista vrlo neobično razradio strašne događaje iz koncentracijskog logora. Film je drama i komedija u isto vrijeme, slavi ljepotu života dok prikazuje strahote i mračne čovjekove postupke. Prvo dio filma jedan je od najljepših i najromantičnijih ostvarenja u europskoj komediji ikada snimljen. U drugoj polovici filma glavni lik nastoji svome sinu sakriti ružnu istinu te ga sačuvati od strahota i užasa tako što mu svim načinima nastoji predočiti život u logoru kao veliku igru. Slobodno mogu reći da je film jedan od najtužnijih, a ujedno i*

najsmješnijih filmova koje sam vidjela. Nikada nisam gledala film u kojem je granica između smijeha i tuge tako neznatno tanka. Nakon što se ovaj dirljivi film jednom pogleda, zauvijek ostaje u pamćenju gledatelja.

Nastavnik: Sjajno, Tihana! Oba su osvrta odlična, zaslužuju isticanje na razrednom panou.

5.6. Dopunski rad

Može se već i prije prikazivanja filmskog djela učenicima najaviti da će se na kraju nastavnog dvosata rješavati filmski kviz⁴ te ih se upozoriti da pažljivo prate filmsku priču. U posljednjem nastavnim koraku učenicima se mogu ponovno prikazati kratki filmski kadrovi koji će se svojim sadržajem odnositi na pitanja iz najavljenog filmskog kviza. Naglasak je u ovom zadatku naročito stavljen na filmsku priču kao neizostavan filmski element tijekom interpretacije filmskoga djela.

„Pomoću filmske priče postiže se zgušnjavanje potencijalno nepregledne građe, pomoću nje se u temi otkriva najbitnije, priča omogućuje da se tema "iskristalizira", da motivi (u smislu najmanje tematske jedinice) dobiju hijerarhijsku vrijednost u odnosu prema priči.“ (Peterlić, 2000.:224.)

Cilj je zadatka provjeriti učenikovo primanje poruka i detalja s ekrana te razvijanje sposobnosti praćenja, razumijevanja i pamćenja filmske fabule, ali i vješto uočavanje filmskih pojedinosti koje nerijetko simboliziraju nešto drugo od one svoje primarne predodžbe preko srodnosti, asocijacije ili sličnosti, a posebno su izražajno sredstvo u filmskoj umjetnosti. Primjer jednog od simbola imena su Orestovih sinova, Adolf i Benito, jer predstavljaju zaludenost i zasljepljenost naroda fašističkom dogmom tog vremena.

Sudjelovanjem i rješavanjem zadatka učenici će dodatno razviti smisao i potrebu za skupinskim radom te će se upoznati s osjećajem odgovornosti jer u slučaju netočnoga odgovora, sljedeća skupina ima pravo odgovarati na isto pitanje.

Zadatak će imati natjecateljski duh i motiv jer će učenici, podijeljeni u skupine, zajedničkim snagama hitro odgovarati na pitanja kako bi skupili što više točnih odgovora te na taj način pobijedili ostale skupine. Nastavnik će, nakon što učenici ponovno pogledaju filmske prizore vezane za pitanja, postaviti prvo pitanje kviza, a učenici se moraju što prije javiti kako bi dobili mogućnost odgovaranja na pitanje i osvajanja bodova za svoju skupinu. Nastavnik će na ploči svakoj skupini bilježiti točne odgovore i pretvarati ih u bodove. Skupina koja skupi najviše točnih odgovora, odnosno bodova, pobjeđuje u filmskom kvizu.

⁴ Vidjeti filmski kviz na 37. stranici ovoga rada.

6. Zaključak

Igrani film *Život je lijep* obiluje umjetničkim filmskim vrijednostima i to se iskazuje u svim filmskim sastavnicama, odgojnim i moralnim porukama, stoga i zaslužuje svoje mjesto u nastavi medijske kulture. Umjetnički dosezi ovoga filma poglavito su razvidni u svim filmskim sastavnicama (idejna potka, filmski scenarij, filmska glazba, gluma u filmu, itd.).

Filmskodidaktičkim pristupom, odabranim pristupom u radu, pokazalo se da nastavnik u nastavnoj komunikaciji može uspješno prenijeti i učenike upoznati s umjetničkim vrijednostima filma, ali i bitnim odgojno-obrazovnim porukama. Upravo taj filmskometodički pristup u nastavi filma dopušta širok spektar metodičkih mogućnosti koje se mogu odabrati u obliku nastavnih metoda, nastavnih oblika, metodičkih postupaka, nastavnih sredstava te xanalizu svih filmskih stručnih sastavnica i elemenata u interpretaciji filmskog djela da bi što bolje učenike osposobili za primanje i razumijevanje filmskih poruka te same filmske umjetnosti.

Metodički postupci, koji su u radu odabrani (predviđanje nastavka radnje, skupinsko rješavanje zadataka, pisanje kritičkog osvrtu i filmski kviz), ostvaruju postavljeni cilj jer upravo svojom raznovrsnošću utječu na dinamičnost nastavnoga dvosata i učenike potiču na rad i istraživanje filmskih vrijednosti.

U ovom radu prikazana je samo jedna od brojnih mogućnosti pristupa i interpretacije u nastavi filma, kako i Pintarić (1991.) navodi u svom stručnom priručniku.

7. Literatura

1. Bjedov, Vesna. 2012. *Metodički pristupi filmu u nastavi hrvatskoga jezika nižih razreda osnovne škole* u časopisu *Život i škola*, br. 15-16: 123-131. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
2. Dawson, Tom. 2002. *La vita e bella (Life is beautiful)*. Dostupno na: http://www.bbc.co.uk/films/2002/06/06/la_vita_e_bella_1997_review.shtml (pristupljeno 15.6.2014.)
3. Diklić, Zvonimir. 1990. *Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Gonsalves, Rob. 2006. *Life is beautiful*. Dostupno na: <http://www.efilmcritic.com/review.php?movie=976&reviewer=416> (pristupljeno 15.6.2014.)
5. Kajić, Rasima. 1991. *Povezivanje umjetnosti u nastavi*. Zagreb: Školske novine.
6. Lazović, Miodrag. 1973. *Film u školi*. Gornji Milanovac: Dječje novine.
7. Micić, Stevan i dr. 1980. *Osnovi filmske kulture*. Novi Sad: Radivoj Ćirpanov.
8. Mikić, Krešimir. 2001. *Film u nastavi medijske kulture*. Zagreb: Educa.
9. Peterlić, Ante. 2000. *Osnove teorije filma*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
10. Pintarić, Ana. 1991. *Metodički pristup filmskoj kulturi*. Tuzla: Univerzal.
11. Romney, Jonathan. 1999. *Film of the week: Life is beautiful*. Dostupno na: http://www.theguardian.com/film/News_Story/Critic_Review/Guardian/0,,36037,00.html (pristupljeno 15.6.2014.)
12. Rosandić, Dragutin. 2005. *Metodika književnog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Šarić, Katica, Bartolić, Andreja. 2012. *Ja sam u svom filmu*. Zagreb: Naklada Ljevak.
14. Tatara, Paul. 1998. *Unbelievable optimism in 'Life is Beautiful'*. Dostupno na: <http://edition.cnn.com/SHOWBIZ/Movies/9811/10/review.lifeisbeautiful/> (pristupljeno 15.6.2014.)
15. Težak, Dubravka. 1990. *Dječji junak u romanu i filmu*. Zagreb: Školske novine.
16. Težak, Stjepko. 1990. *Metodika nastave filma*. I. Izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
17. Težak, Stjepko. 2002. *Metodika nastave filma*. II. Izdanje. Zagreb: Školska knjiga.

8. Izvori

1. Babić, Nada i dr. 2007. *Dveri riječi 8: Hrvatska čitanka za osmi razred osnovne škole*. Zagreb: Profil.
2. Babić, Nada i dr. 2007. *Dveri riječi 8: Priručnik za učiteljice/učitelje hrvatskoga jezika za 8. razred osnovne škole*. Zagreb: Profil.
3. Jambrec, Olga i Ante Bežen. 2009. *Hrvatska čitanka za 8. razred osnovne škole*. Zagreb: Naklada Ljevak.
4. Kovač, Slavica i dr. 2009. *Priručnik za učitelje hrvatskog jezika u 8. razredu osnovne škole*. Zagreb: Naklada Ljevak.
5. <http://www.gradesaver.com/life-is-beautiful/> (pristupljeno 10.12.2013.)
6. <http://www.imdb.com/title/tt0118799/> (pristupljeno 15.12.2013.)
7. http://www.rottentomatoes.com/m/1084398-life_is_beautiful/ (pristupljeno 15.12.2013.)

9. Prilozi

Prilog 1

Motivacijski zadatak (Nastavni listić br. 1)

1939., Arezzo, Italija

Guido, gradski obješenjak i poznati snalažljivac, vozi se s prijateljem prašnjavom nizbrdicom kroz prekrasni toskanski krajolik kada najednom usred prijateljeve vesele pjesničke recitacije obojica ostaju iznenađeni nakon što shvate da kočnice na vozilu nisu više ispravne. Ipak se uspješno probijaju i zaobilaze veliko mnoštvo koje se okupilo dočekati vojne goste i političare te se zaustavljaju nadomak malog, ali prekrasnog imanja gdje nastoje popraviti svoje vozilo. Guido odlazi oprati ruke na ručnoj pumpi za vodu te u tom trenutku sreće djevojčicu kojoj se predstavlja kao princ koji posjeduje okolnu zemlju i namjerava sve krave zamijeniti devama, a sav krajolik nazvati Adis Abeba. Najednom mu u naručje s vrha staje pada mlada žena imenom Dora koju Guido nazove svojom princezom te joj pokušava isisati otrov iz noge nakon što mu pojasni da je pala jer su je ose ubole. Guido dovitljivo i vragolasto ispituje krasoticu je li pretrpjela možda još negdje ugrize na svom tijelu na što djevojčica hitro dodaje da je Guido princ koji posjeduje svu pokrajinu. On se skrušeno poklanja svojoj novoj princezi te se ispriča što mora otići, ali će u znak zahvalnosti uzeti tucet jaja za svog prijatelja.⁵

Pretpostavite daljnju radnju te ju upišite u tablicu predviđanja.

Što će se dogoditi?	Zašto tako misliš?	Što se uistinu dogodilo?

⁵ Tekst motivacijskoga zadatka sastavio je Nikola Tufekčić

Prilog 2

Istraživački zadatak (Nastavni listić br. 2)

PRVA SKUPINA

1. Kojem filmskom žanru pripada film *Život je lijep*? Potkrijepite žanrovskim karakteristikama u filmu.
2. Odaberite i analizirajte jednu Guidovu osobinu te pronađite primjere iz filma koji to dokazuju.

Istraživački zadatak (Nastavni listić br. 3)

DRUGA SKUPINA

1. Navedite temeljnu ulogu glazbe u filmu.
2. Oprimjerite i analizirajte Guidovo aktivno utjecanje na radnju svojom čvrstom voljom.

Istraživački zadatak (Nastavni listić br. 4)

TREĆA SKUPINA

1. Kako glumački stil Roberta Benignija utječe na ukupan dojam o filmu?
2. Koja je glavna misao filma i u kojem je sloju filma najizraženija?

Istraživački zadatak (Nastavni listić br. 5)

ČETVRTA SKUPINA

1. Pojasnite ulogu i simboliku pitalica u filmu.
2. Navedite događaje koji daju naslutiti odvođenje glavnih likova u logor.

Istraživački zadatak (Nastavni listić br. 6)

PETA SKUPINA

1. Koliko dijelova prepoznajete u filmu? Kako biste opisali tu podjelu?
2. Prokomentirajte humorističan pristup tragičnim temama. Držite li takav pristup primjerenim?

Prilog 3

Dopunski zadatak (Nastavni listić br. 7)

1. Tko je skladatelj opere koju Guido i Dora gledaju u filmu?

- Bach
- Obrecht
- Offenbach
- Chopin

2. Kojim će životinjama Guido zamijeniti krave na farmi?

- ljamama
- ponijima
- nilskim konjima
- devama

3. Kojim se prijevoznim sredstvom Guido ne koristi u filmu?

- bicikl
- automobil
- tenk
- konj

4. Kako se zovu Orestovi sinovi?

- Cezar i Antonije
- Kain i Abel
- Benito i Adolf
- Josip i Franjo

5. Koju hranu Guido ne zna pravilno poslužiti?

- morskog raka
- jastoga
- bakalara
- lososa

6. Koliko je bodova potrebno skupiti u logoru kako bi se osvojio tenk?

- 100
- 500
- 1000
- 2000

7. Zašto se Giosue skriva u ormariću?

- Ne želi posjetiti baku.
- Ne želi napisati domaću zadaću.
- Ne želi prati zube.
- Ne želi se okupati.

8. Gdje je Guido prvi put poljubio Doru?

- ispod stola
- u autu
- ispred njezine kuće
- na konju

9. Guido ne želi reći sinu kamo idu dok se voze u kamionu...

- ... jer mu je to iznenađenje za rođendan koje je isplanirala Dora.
- ... jer se boji pred ostalima reći istinu.
- ... jer mu stric ima slabo srce pa ga ne želi uznemiravati.
- ... jer ni Guido ne znam kamo odlaze.

10. Lakše je od perja, ali ga ipak nitko ne može dugo držati. Što je to?

- novac
- misao
- dah
- sjena